

Република Македонија
ДРЖАВНА КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА

Државна програма за превенција и репресија на корупцијата

**Државна програма за превенција и намалување на појавата на
судир на интереси**

со Акционен план

2011 – 2015 година

Декември 2011 година

Вовед	5
1. Нормативна и институционална рамка	7
2. Главни одредници и поддршка	8
3. Осврт на претходните Државни програми	9
3.1. Државна програма за превенција и репресија на корупцијата	10
2007- 2011 година	10
3.2. Државна програма за превенција и намалување на појавата на	13
судир на интереси 2008 - 2010 година	13
4. Тековна состојба	15
5. Пристап за изработка на Државните програми	16
6. Цели и очекувани резултати	17
7. Следење и оценување	17
8. Акционен план	18
СЕКТОР I - Политички сектор	18
1. Недоволна транспарентност и надзор врз тековното материјално–финансиско работење на политичките партии, синдикатот и граѓанските организации	19
2. Слабости во изборната и другата регулатива што се однесува на изборите што создаваат ризик од нејзино директно прекршување	20
3. Висок степен на дискрециони овластувања со големи разлики во нивниот интензитет меѓу одделни јавни функции	20
4. Отсуство на ефекти од примена на Законот за лобирање	20
5. Висок процент на донесување на закони по скратена односно итна постапка, (иако Деловникот на Собранието утврдува повеќе фази на подготовка на законите), со што не се овозможува вклучување во законодавниот процес на општествено релевантни и заинтересирани субјекти	21
СЕКТОР II - Правосудство	22
I. Форми на корупција и судир на интереси	22
II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси	22
III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси	23
СЕКТОР III - Јавна администрација	25
I. Форми на корупција и судир на интереси	25
II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси	25
III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси	26
СЕКТОР IV - Органи за спроведување на законот	28

I. Форми на корупција и судир на интереси _____	28
II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси _____	28
III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси _____	29
СЕКТОР V- Царина _____	30
I. Форми на корупција и судир на интереси _____	30
II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси _____	31
III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси _____	32
СЕКТОР VI - Локална самоуправа _____	33
I. Форми на корупција и судир на интереси _____	33
II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси _____	34
III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси _____	34
СЕКТОР VII - Јавен сектор _____	35
СЕКТОР X- Приватен сектор _____	35
I. Форми на корупција и судир на интереси _____	36
II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси _____	36
III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судир на интереси _____	37
СЕКТОР VIII - Здравство, труд и социјална политика _____	38
I. Форми на корупција и судир на интереси _____	38
II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси _____	39
III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси _____	39
СЕКТОР IX - Образование и спорт _____	40
I. Форми на корупција и судир на интереси _____	40
II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси _____	41
III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судир на интереси _____	42
СЕКТОР XI - Медиуми и граѓанско општество _____	43
I. Форми на корупција и судир на интереси _____	43
II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси _____	43
III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси _____	45
Акционен план _____	47
КРАТЕНКИ _____	121

Вовед

Државната комисија за спречување на корупцијата врз основа на своите законски надлежности утврдени во Законот за спречување на корупцијата - член 49 став 1 и на Законот за спречување на судирот на интереси - член 21 став 1, ги изработи и на седницата од 2 декември 2011 година ги донесе Државните програми за превенција и репресија на корупцијата и за превенција и намалување на појавата на судирот на интереси за периодот 2011 - 2015 година.

Оваа првенствена законска надлежност на Државната комисија за спречување на корупцијата се остварува врз основа на долгорочните стратешки цели за континуирана и бескомпромисна борба против организиранот криминал и корупцијата во Република Македонија со цел обезбедување економско - политички развој, стабилност и безбедност на земјата и нејзино интегрирање во НАТО и Европската унија. При тоа се имаат предвид меѓународните конвенции за борба против организиранот криминал и корупцијата ратификувани од Собранието на Република Македонија, препораките на ГРЕКО - групата земји при Советот на Европа против корупцијата, како и заклучоците од Европската комисија содржани во Извештајот за напредокот на Република Македонија од 12 октомври 2011 година.

Во Државните програми се тргнува од фактот дека корупцијата е цивилизациско зло кое го подрива и разградува општествениот систем, ги попречува и урива основните општествени вредности, ги злоупотребува институционалните капацитети во сите сфери на општеството во полза на нелегитимни и нелегални парцијални интереси и цели. Корупцијата како појава била и е присутна во сите земји во светот и претставува постојана закана што треба долгорочно да се пресретнува и совладува со сите законски и институционални алатки како на превентивен така и на репресивен план. Затоа борбата против корупцијата мора да има стратешки приоритет со цел обезбедување долгорочна одржлива општествена оспособеност и отпорност кон корупцијата и сите нејзини појавни форми што ќе значи нејзино сведување на најмала можна мерка кон што директно придонесува неселективноста во детектирањето и санкционирањето на секој конкретен случај во практиката. Оттаму според нивото на политичката волја и практичната подготвеност за такво постапување се оценува степенот на развојот и стабилноста на секоја земја, на нејзините економско - политички капацитети и потенцијали, демократските односи, безбедносната свест и јавната култура на граѓаните.

Имајќи ја предвид типологијата на проблемот на корупцијата и на судирот на интереси како предворје во неа, како и наведените постулати, Државната комисија за спречување на корупцијата преку Државните програми за спречување на корупцијата и на судирот на интереси во Република Македонија ја креира и насочува општествената акција како јасно дефиниран непрекинат процес кој почива врз подобрување и зајакнување на нормативните и институционалните капацитети, вклучувајќи ги во процесот сите категории на граѓани во општеството преку создавање

јавна, колективна и поединечна свест за штетноста од корупцијата, за нејзино препознавање, откривање и непремолчување и за нужноста од афирмирање на сите форми на превентивно делување напоредно со ефикасното санкционирање. Тоа во суштина истовремено значи зајакнување на одговорноста на сите носители на јавни функции и овластувања, зајакнување на казнената политика и постојано подигање на нивото на владеење на правото со нагласка на одземањето на плодовите на противправното однесување што на трајни основи корупцијата ќе ја направи високо ризично, но ниско полезно дејствување.

Факт е дека прашањата за корупцијата веќе не се табу теми, но и дека е неопходно нивно целосно отворање, препознавање и разоткривање за што ДКСК и натаму ќе иницира и реализира активности за обука и едукација со цел јакнење на свеста на граѓаните и совладување на перцепцијата на индивидуална, па и на институционална немоќ пред неа.

Извештаите на релевантните меѓународни организации и тела, а особено на Европската комисија и Советот на Европа за напредокот на Република Македонија во делот на борбата против корупцијата во континуитет го следат и констатираат напредокот на Република Македонија, првенствено во нормативната сфера, при што се посочува на недоволната примена на законите во практиката. Ова само по себе сугерира насочување на енергијата и вниманието кон целосно спроведување на надлежностите на сите вклучени институции, колку во интензивирање на превенцијата, уште повеќе кон подигање на ефикасноста во казнувањето и конфискацијата на приносите од корупцијата.

Државните програми за спречување на корупцијата и на судирот на интереси за периодот 2011-2015 година, всушност претставуваат спој на сите досегашни анализи, сознанија и искуства, добри практики и научени лекции за креирање на долгорочна стратегија за целината на општествениот систем. Факт е притоа дека од основањето на ДКСК во 2002 година оваа нејзина активност се одвива со длабока промисла за свесно насочување на програмирањето на активностите во општеството кон долгорочно стабилно антикорупциско функционирање на системот и на поединците во него, во што се оди етапно или поточно усогласено со фактичките состојби во развојот на оспособеноста на системот и нивото на корупцијата во практиката. Така, Државната програма за спречување на корупцијата за првиот мандат се насочи кон антикорупциски интервенции во целината на системот, Државната програма за вториот мандат кон шесте витални столбови на општествениот систем на земјата, а новите Државни програми одат чекор понапред со маркирање на единаесет сектори во општеството кои искусно се покажуваат како посебно ризични подрачја од аспект на корупцијата и судирот на интереси и во кои се воведува системот на интегритет на институционално и на индивидуално ниво. Тоа значи процесот на планирање на борбата против ова општествено зло се надградува затоа што тоа е најдобриот пат Република Македонија да излезе од зоната на земјите со сеуште високо ниво на перцепција за корупцијата и што побрзо да постигне оспособеност на

институциите и поединците во нив со неопходниот интегритет и капацитет за да можат докрај да го маргинализираат проблемот со корупцијата.

Државната комисија за спречување на корупцијата, како надлежна институција, согласно со Законот за спречување на корупцијата и Законот за спречување судир на интереси, како што впрочем произлегува и од нејзината позиција согласно со Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата која со чинот на ратификација во 2007 година стана извор на домашното право, со посебно внимание ги креира антикорупциските активности во Република Македонија, истите ги координира, ги следи ефектите од нивната примена и тоа искуство го применува во процесот на планирање на натамошните политики. Особено е важно при тоа да се напомене дека за практичната примена на Државните програми е пресудна подготвеноста на сите институции и поединци да го одработат својот дел од задачите, што во процесот на планирање и подготовка на вакви стратешки документи, според убедувањето на Државната комисија за спречување на корупцијата, бара нивно вклучување уште во процесот на креирање на Државните програми. Токму таа партиципативност постојано се применува во подготовката на Државните програми.

1. Нормативна и институционална рамка

Основна законска регулатива за борбата против корупцијата и судирот на интереси во Република Македонија се Законот за спречување на корупцијата, Законот за спречување судир на интереси, Кривичниот законик, Изборниот законик, Законот за финансирање на политичките партии, Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер и други закони што се однесуваат на корупцијата и судирот на интереси. Исто така во нормативната рамка се вклучени и меѓународните договори ратификувани во Република Македонија, какви што се: Казнената конвенција за корупција на Советот на Европа ратификувана 1999 година и Протоколот ратификуван во 2005 година (ETS No.191); Цивилната конвенција против корупција на Советот на Европа ратификувана 2000 година; Европската Конвенција за меѓусебна правна помош во кривичната материја на Советот на Европа ратификувана 1999 година и вториот дополнителен протокол; Конвенцијата за перење пари, замрзнување и конфискација на приносите од криминал ратификувана 2000 година; Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал ратификувана 2004 година (UNTOC); Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата ратификувана 2007 година (UNCAC).

Со својот статус на независна и самостојна специјализирана институција за спречување на корупцијата, ДКСК има носечка улога во превенцијата и во иницирањето на репресијата против корупцијата и судирот на интереси.

Клучни институции за репресија на корупцијата се органите за спроведување на законот и правосудните органи. Институционалната рамка ја сочинуваат повеќе

институции етаблирани од поодамна, но и повеќе основани во последните години со надлежности на полето на спречувањето на корупцијата. Ценејќи ја посебната важност на меѓуинституционалната соработка како услов за ефикасна борба против корупцијата, Државната комисија за спречување на корупцијата во 2007 година потпиша Протокол за соработка меѓу 17 институции со надлежности на полето на спречувањето на корупцијата и судирот на интереси, кој се покажа како корисна алатка за брза размена на информации и документи со што се придонесе за ажурирање на постапувањето на вклучените институции, а кој овозможува јакнење на непосредната соработка преку заедничка работа врз специфични и посложени случаи на корупција, меѓусебна стручна помош и заеднички настап во измената на регулативата од надлежност на соодветните институции.

2. Главни одредници и поддршка

При изработката на Државните програми ДКСК се раководеше од анализите на ефикасноста на спроведените активности од претходните Државни програми, изразени преку заклучоците и препораките од годишните конференции за оценка на остварувањето на Државните програми. Притоа несомнено влијание имаа препораките на ГРЕКО од третиот круг на евалуација, Извештајот на Европската комисија за напредокот на Република Македонија за 2011 година, Стратегијата за реформа на јавната администрација во Република Македонија 2010-2015 година, НПAA-Националната програма за приспособување со правото на Европската Унија за периодот 2011-2013 година, како и други документи што се однесуваат на борбата против корупцијата, намалувањето на судирот на интереси и јакнењето на индивидуалниот и институционалниот интегритет.

За процесот на подготовка на Државните програми, ДКСК оствари соработка и обезбеди поддршка од:

- Секретаријатот за европски прашања на Владата на Република Македонија, со кој ДКСК потпиша Меморандум за соработка за изготвување на Државните програми, како и целосна помош и поддршка од Министерството за правда;
- Делегацијата на Европската унија во Република Македонија, преку договор според кој ДКСК е главен корисник, а Министерството за правда втор корисник, а со кој беа ангажирани меѓународни експерти од областа на антикорупцијата кои што непосредно учествуваа и дадоа стручна поддршка на ДКСК и на работната група во изготвувањето на Државните програми;
- УНДП - Канцеларија во Скопје, со која ДКСК потпиша Анекс кон проектот „Борба против корупцијата за подобро управување“ за техничка и финансиска поддршка за

реализација на активностите за изработка на Државните програми, како и за оценка и унапредување на капацитетите на Секретаријатот на ДКСК во делот на градењето стратешки антикорупциски документи, спроведувањето евалуации и истражувања, вршењето анализи и во делот на анкетните листови и судирот на интереси.

- ДКСК имаше директна помош од претставниците на институциите од сите сфери на општественото, економско - политичко уредување: законодавната, извршната и судската власт, локалната самоуправа, јавната администрација - образование, спорт, здравство, труд и социјала, потоа од политичките партии, органите за спроведување на законот, приватниот сектор, медиумите и граѓанскиот сектор кои со своето учество помогнаа да се идентификуваат ризичните полиња за корупција и судир на интереси, да се дефинираат активностите, да се утврдат индикаторите за реализација, како и индикаторите за ефективност од примената на активностите таму каде што е можно воведување мерливи параметри. Како показател за остварената партиципативност во креирањето на Државните програми е фактот дека беше обезбедено учество од околку 250 претставници од различни институции и дека се одржаа 22 тематски работилници.

3. Осврт на претходните Државни програми

Државните програми имаат за цел да ги утврдат конкретните проблеми што создаваат ризици за корупција и судир на интереси, подрачјата каде што проблемот е најизразен, да понудат активности и мерки за пресретнување и надминување на проблемите и на ризиците, содржат индикатори за следење на остварувањето на активностите, ги утврдуваат институциите задолжени за одделни активности, временските приоритети и рокови, содржат индикатори за мерење на ефектите од преземените активности како и ставка за финансиските импликации на програмираните активности.

ДКСК од нејзиното основање ги има донесено следните Државни програми:

- Државна програма за превенција и репресија на корупцијата со акционен план во 2003 година
- Анекс на Државната програма за превенција и репресија на корупцијата – Мерки за превенција и репресија на корупцијата во рамки на локалната самоуправа со акционен план во 2005 година
- Државна програма за превенција и репресија на корупцијата со акционен план во 2007 година
- Државна програма за превенција и намалување на појавата на судир на интереси со акционен план во 2008 година

Државната комисија за спречување на корупцијата има исклучива надлежност за донесување на Државните програми и соодветна улога на главен координативен орган кој согласно со својата единствена позиција и улога што произлегува и од Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата континуирано ја следи реализацијата на утврдените антикорупциски политики и активности во целина и поединечно низ посебен систем на набљудување на примената на Државните програми, во што спаѓа и тековното информирање на Владата на Република Македонија и на другите органи за степенот на реализација на Државните програми.

Како илустрација на континуитетот и високот степен на посветеност на Државната комисија за спречување на корупцијата во изнаоѓањето сеопфатни решенија за надминување на корупцијата и судирот на интереси, во користењето врвни стручни искуства, како и во координирањето на сите фактори во градењето на стратешките документи, може да послужат активностите утврдени во претходните Државни програми, нивната реализација и утврдените заклучоци и препораки кои се имаа предвид и при креирањето на Државните програми за наредниот мандатен период.

3.1. Државна програма за превенција и репресија на корупцијата

2007- 2011 година

Во мај 2007 година ДКСК донесе Државна програма за превенција и репресија на корупцијата со акционен план за периодот 2007 – 2011 година.

Оваа Државна програма се темелеше на системот на национален интегритет, така што акциониот план беше поставен на шест столбови и тоа:

- Политички систем, Собрание и политички партии
- Правосудство
- Јавна администрација и локална самоуправа
- Институции за спроведување на законот
- Економски и финансиски систем и приватен сектор
- Граѓанско општество, медиуми и синдикати

Во оваа Државна програма беа утврдени активности за зајакнување на виталните столбови на системот за борба против корупцијата. Според применетата методологија, континуитетот со предходната програма беше парцијално утврдуван при дефинирањето на секој од проблемите. Изразувајќи ја својата волја и обврзаност за спроведување на активностите утврдени во акциониот план на Државната програма, Владата на Република Македонија во јуни 2007 година донесе Акционен план за борба против корупцијата кој во суштина содржеше активности кои беа

извлечени од акциониот план на Државната програма. Тоа во практиката придонесе одделни активности успешно и навреме да бидат реализирани, а оние што не беа преземени во Акциониот план останаа во сенка и не се реализираа. Несомнено позитивен беше пристапот на Владата на Република Македонија со тоа што утврди буџетски импликации за секоја институција надлежна за реализација на конкретни активности и што истите беа вклучувани секоја година во буџетите на овие институции. Оттаму е јасно дека за остварувањето на активностите и од новите Државни програми ќе биде посебно важно да се одржи ваквиот модел на финансиска поддршка на Државните програми.

ДКСК на 18 јуни 2010 година ја одржа Третата годишна конференција за оценка на остварувањето на Државната програма за превенција и репресија на корупцијата, на која учествуваа претставници од институциите вклучени во процесот на следење на реализацијата на активностите од Државната програма од законодавната и извршната власт, правосудството, локалната самоуправа, медиумите, невладиниот сектор, како и претставници на меѓународната заедница во Република Македонија.

На Конференцијата се презентираше општата слика на реализацијата на активностите од Државната програма и беше посочено дека од нејзиното донесување, па заклучно со април 2010 година, од предвидените 140 активности се реализирани 102 или 73%, од кои целосно се реализирани 75 или 54% и делумно се реализирани 27 или 19% од активностите. Исто така на Конференцијата беа презентирани заклучоци за реализираното, препораки за поттикнување на натамошната примена со насоки за изготвување на новите Државни програми.

Заклучоци:

1. Степенот на реализација на активностите е на задоволително ниво, како потврда на изразената институционална и политичка волја за спроведување на Државната програма.
2. Не се реализирани 34 или 24% од предвидените активности, а 4 или 3% од активностите се вкрстени. Како дел од причините за тоа може да се наведат: широк опфат на институции - носители на активност; недоволно прецизно дефинирани активности, како и недоволна волја за реализација на одредени активности.
3. Најголемиот процент на реализирани активности е во областа што ги опфаќа органите за спроведување на законот/надзорни тела, каде од предвидените активности, реализирани се 86 %.
4. Одделни активности од нормативен карактер во делот на политичкиот систем и правосудството, не се реализирани во утврдените насоки од Државната програма.
5. Во областа на јавната администрација и локалната самоуправа, активностите од нормативен карактер што имаат влијание врз реализацијата на другите задачи се реализирани. Сепак одредени активности, како што се намалувањето на дискреционите права со преиспитување на сите релевантни закони и отстранувањето на преклопувањата на надлежности, не се реализирани.

6. Во областа на економско - финансискиот систем и приватниот сектор, реализирани се активностите во насока на донесување на предвидените закони и законски измени кои имаат влијание за реализација на останатите активности.
7. Направен е напредок во реализацијата на активностите во областа на граѓанското општество, медиумите и синдикатите, особено по донесување на законската рамка која го регулира прашањето за основањето и статусот на здруженија и фондации. Сепак нема реализација на активностите во насока на законско регулирање на сопственоста на печатените медиуми, концентрацијата медиумска на моќ, воспоставувањето на етички кодекс за граѓанскиот сектор, како и во насока на воведување на правна заштита за новинарите кои работат на истражувачко новинарство.
8. Соработката за реализација на Државната програма меѓу ДКСК и институциите надлежни за спроведување на активностите од Државната програма, преку остварената комуникација и реализација на обврската за доставување на податоците, се потврдува како успешна.
9. ДКСК да пристапи кон изготвување на оперативен план со сите аспекти за донесување на нова Државна програма.

Препораки

1. Во наредниот период институциите носители на активност со зголемен интензитет да пристапат кон реализација на активностите кои не се реализирани, особено ако се има предвид крајниот рок за реализација на Државната програма – мај 2011 година.
2. Да се анализираат активностите и индикаторите на активност кај кои се воочени проблеми за реализација и истите да се земат предвид при креирањето на новата Државна програма.
3. Истовремено активностите кои се делумно реализирани да се остваруваат со предвидената динамика и согласно со утврдениот рок.
4. Во подготовката на легислативата да се имаат предвид насоките од Државната програма и доследно да се остварува законската надлежност на ДКСК да дава мислења за предлози на закони од значење за спречување на корупцијата и судирот на интереси.
5. Во наредниот период ДКСК да ги зголеми напорите и да ги поттикне законодавната и извршната власт на поактивен однос за реализација на активностите, особено во областа на дискреционите овластувања и преклопувањето на надлежностите.
6. ДКСК да ги поттикне надлежните институции да пристапат кон целосна реализација на предвидените законски измени што се однесуваат на медиумите и граѓанскиот сектор, како и доследна примена на постоечките законски одредби кои го регулираат ова прашање.

ДКСК во декември 2010 година пристапи кон анализа на спроведените активности заклучно со ноември 2010 година. Податоците покажаа извесен напредок во реализацијата на активностите. ДКСК во април 2011 година го усвои финалниот документ „Оценка за остварувањето на Државната програма за превенција и репресија на корупцијата 2007-2011“ со што е заокружено следењето на остварувањето на Државната програма за превенција и репресија на корупцијата. Според податоците од финалниот документ, од предвидените 140 активности во Државната програма целосно се реализирани 78 или 56%, делумно реализирани 25 или 18%, нереализирани 33 или 23% и 4 активности или 3% со оглед на тоа што се вкрстени проблеми не се посебно следени.

3.2. Државна програма за превенција и намалување на појавата на судир на интереси 2008 - 2010 година

ДКСК спроведувајќи ја својата првенствена надлежност утврдена во Законот за спречување судир на интереси, во мај 2008 година ја донесе првата Државна програма за превенција и намалување на појавата на судир на интереси со Акционен план за нејзино спроведување која што требаше да се реализира во рокот утврден со Акциониот план, мај 2008 - декември 2010 година.

Беа согледани сите проблеми и појавни форми на судирот на интереси што во Државната програма беа сублимирани во девет ризични области: Кумулација на функции и остварување корист, Користење на влијанието за финансиска или друга корист, Дискрециони овластувања, Постапување на службеното лице кога има приватен интерес, Подароци, Непотизам, Користење на јавни добра за приватни - лични, политички и други интереси, Вработување по престанок на функцијата и Користење и злоупотреба на информации добиени по службена должност кои не се достапни на јавноста. И во оваа Државна програма беа утврдени мерки и активности за надминување на проблемите во соодветната ризична област, беа утврдени индикатори за степенот на реализација на активностите, но и за ефектите од нив, потоа институциите носители како и роковите и финансиските импликации. Во рамките на ризичните области беа утврдени 15 проблеми, 35 активности и 43 индикатори на активности.

ДКСК не само што е надлежна за следење на Државната програма, туку е активен субјект и во нејзината реализација покрај другите чинители: Собранието на Република Македонија, Владата на Република Македонија, министерствата, органите на локалната самоуправа, судовите, Јавното обвинителство, други органи и организации, невладиниот сектор и медиумите.

Во рамките на воспоставениот систем на следење на реализацијата на активностите од страна на задолжените институции, а по добивањето на податоците, нивната обработка и анализа од страна на ДКСК, се констатира дека во

периодот мај 2008 година до ноември 2010 година од предвидените 35 активности се реализирани 17 или 49%, делумно се реализирани 8 или 23% и не се реализирани 10 активности или 28%. Од податоците произлегоа следните:

Заклучоци

1. ДКСК е носител или учесник на 25 активности или 71% од вкупниот број активности и од нејзина страна целосно и континуирано се реализирани 15, а делумно 4 активности.

2. Соработката за реализација на Државната програма меѓу ДКСК и институциите надлежни за спроведување на активностите, преку остварената комуникација и реализација на обврската за доставување на податоците, се потврдува како успешна.

3. Реализацијата на активностите за подобрување на нормативната рамка е соодветна на утврдените насоки во Државната програма. Во рамките на утврдените насоки беше и реализацијата на активностите за донесување правила за однесување на службените лица во ситуации на реален судир на интереси со тоа што ДКСК донесе Водич за управување со судирот на интереси, а преку спроведените многубројни обуки се зајакна свеста за постоење на судирот на интереси и за неговото надминување.

4. Активностите во насока на преиспитување на одредбите од законските и подзаконските акти кои оставаат простор за превисок степен на дискреционо постапување на избраните и именуваните лица, како и активностите во насока на разграничување на делокругот на ресорите и надлежностите на функционерите, а со цел одбегнување на преклопување на овластувања, не се реализирани.

5. Активноста во насока на донесување етички кодекси предвидена како мерка за надминување на воочените проблеми во повеќе ризични области, со цел да се обезбеди транспарентност и одговорност во работата на избраните и именуваните лица вклучувајќи и зајакнување на заштитата на јавните добра од користење во изборниот процес, е делумно реализирана.

6. Активностите за донесување и измена на регулативата за медиумите и невладиниот сектор во насока на деакумулација на функции и спречување на остварување корист не се реализирани во целост.

Од овие заклучни согледувања произлегоа следните:

Препораки

1. Државната комисија за спречување на корупцијата при изготвување на новата Државна програма за превенција и репресија на корупцијата и Државната програма за превенција и намалување на појавата на судир на интереси 2011-2015, да ги земе предвид нереализираните активности како и делумно реализираните активности во делот во кој не се реализирани и причините за нивното нереализирање.

2. Постоењето на политичка волја, е предуслов да се направи добра стратегија за надминување на утврдените проблеми поврзани со судирот на интереси, во насока на

ефикасна превенција и намалување на судирот на интереси како значаен сегмент на политичкиот, административниот и правниот систем во државата.

3. Во подготовката на легислативата во новата Државна програма да се имаат предвид насоките од Државната програма за превенција и намалување на појавата на судир кои не се оствариле и доследно да се остварува законската надлежност на Државната комисија да дава мислења за предлози на закони од значење за спречување судир на интереси и корупција.

4. Државната комисија да ги зголеми напорите и да ги поттикне Владата, Собранието и на поактивен однос за реализација на активностите, особено во областа на дискреционите овластувања и донесувањето на етичките кодекси.

5. Државната комисија да ги поттикне надлежните институции да пристапат кон целосна реализација на предвидените законски измени што се однесуваат на медиумите и невладиниот сектор во насока на деакумулација на функциите и спречување на остварување корист, разграничување и поделба на носителите и вршителите на функции во оваа област, заштита на плурализмот на сопственоста на медиумите, како и зајакнување на контролата во примената на постоечките законски одредби кои го регулираат ова прашање.

4. Тековна состојба

Во изминатите години Република Македонија направи конкретни чекори во градењето на нормативната и институционалната рамка за борба против корупцијата и судирот на интереси. Беа спроведени низа мерки и активности од страна на ДКСК и другите надлежни институции, со што се искажа реална волја за борба против корупцијата и се постигна задоволителен нормативен и институционален амбиент што треба да е основа за конкретни резултати во практичното справување со случаите на корупција. Реформите, на пример во судството, течеа континуирано, Владата донесе Стратегија за реформи на јавната администрација со Акциски план за периодот 2010 - 2015 во кој се вградени мерки и активности за спречување на корупцијата и јакнењето на интегритетот во јавната администрација, спроведени се препораките на ГРЕКО од третата фаза што се однесуваат на финансирањето на политичките партии, транспарентноста и проширените инкриминации, а во измените на Кривичниот законик се зајакна режимот во однос на поткупот и на противзаконитото посредување и се вовеле кривична одговорност за непријавување средства користени во изборни кампањи.

Тоа придонесе состојбата, но и перцепцијата за корупцијата во земјава значително да се подобри, но и покрај тоа граѓаните на корупцијата сеуште гледаат како на сериозно присутен општествен проблем и очекуваат зголемени напори и поефикасни резултати во нејзиното спречување. Овде мора да се истакне фактот дека сеуште не се спроведени темелни анализи базирани на релевантни стручни истражувања кои би и дале на перцепцијата докрај реални димензии. Ваквите

констатации се содржани во годишните извештаи на ДКСК и во извештаите на повеќе релевантни институции за напредокот на Република Македонија во процесот на евроатланските интеграции.

Оценките за состојбите и препораките што се даваат во извештаите на Европската комисија и во другите оценувачки мисии, укажуваат на континуиран напредок во борбата против корупцијата и тоа првенствено во воспоставената нормативна и институционална рамка, но со постојано укажување да се зајакнат активностите посебно во примената на законската регулатива во практиката. Имено, во Извештајот на Европската комисија за напредокот на Република Македонија од октомври 2011 година, што се однесува во делот на политичките критериуми, како и во Поглавјето 23 – Правосудство и фундаментални права, меѓу другото стои: Иако е постигнат ограничен напредок во спроведувањето на судските реформи, сепак во однос на независноста на судството не е постигнат натамошен напредок во обезбедувањето на примената на постоечките законски одредби во практиката; заостатокот на старите судски предмети продолжува да биде голем проблем; потребни се натамошни систематски напори за воспоставување сеопфатен статистички систем за следење на кривичните дела на корупција; спроведувањето на антикорупциската правна рамка и натаму останува неефикасно; корупцијата останува системски проблем и продолжува да претставува сериозен проблем во многу области; новата легислатива не е проследена со правилно оценување на влијанието што покажа дека планирањето на потребните човечки и финансиски ресурси и подготовката за имплементација се недоволни; во делот на јавната администрација се потребни дополнителни подобрувања на клучните закони со цел да се обезбеди примена на начелата на транспарентност, неполитизираност и заслуги во однос на вработувањата и унапредувањата; правната и институционална заштита на пријавувачите на корупција во голема мерка е недоволна.

Имајќи го предвид сето ова, новите Државни програми во акциониот план вградуваат конкретни активности за надминување на посочените слабости за чија целосна реализација се неопходни засилени и координирани напори од сите надлежни институции во земјава.

5. Пристап за изработка на Државните програми

Тргувајќи од фактот дека корупцијата и судирот на интереси се сврзани негативни општествени појави со тоа што судирот претставува предворје на корупцијата, при што е факт дека не секој судир на интереси е корупција, но дека речиси во секој случај на корупција има елементи на судир на интереси, што во целина налага синхронизирани активности за нивна превенција и репресија. Оттаму ДКСК се определи новите Државни програми да ги подготви во рамките на единствен процес во еден зеднички документ, исполнувајќи ги со тоа надлежностите во донесувањето на

Државните програми утврдени во законите за спречување на корупцијата и за спречување на судирот на интереси.

ДКСК формираше мултидисциплинарна работна група за изготвување на структурата на Државните програми, како и посебни работни групи за изготвување на акционите планови во кои учествуваа претставници од сите сектори опфатени со програмите.

6. Цели и очекувани резултати

Во насока на воспоставување долготрајно одржлив и комплементарен систем за превенција и репресија на корупцијата како стратешка цел, следејќи го континуитетот во приспособувањето и унапредувањето на планирањето на борбата против корупцијата кон актуелните потреби на земјава, во новите Државни програми се извлечени 11 сектори во кои ризците и проблемите со корупцијата и судирот на интереси се најизразени и сите натамошни интервенции - нормативни, институционални, процедурални, едукативни, превентивно-репресивни активности и мерки се насочени во тие сектори каде што треба да се воспостави и зајакне институционалниот и индивидуалниот интегритет.

Тоа конкретно значи: постигнување на ефикасност во примената на нормативната рамка за превенција и репресија на корупцијата и судирот на интереси во практиката, ќе значи јакнење на институционалните капацитети, на интегритетот на државната и јавна администрација, ефикасна и делотворна меѓуинституционална соработка на национално и меѓународно ниво и подигање на јавната свест за штетноста на корупцијата и судирот на интереси со што граѓаните на Република Македонија треба да го почувствуваат напредокот на земјата во спречувањето на ова општествено зло. Овие очекувани резултати како предуслов ја имаат континуираната јасно изразена и спроведена политичка волја за успешна и ефикасна примена на Државните програми, максимална посветеност и доследност на сите задолжени институции во спроведувањето на активностите, извештајност на сите носители за степенот на реализација на активностите како и мобилизација на човечките ресурси, техничката опременост и финансиските средства за спроведување на мерките и активностите утврдени во акционите планови.

7. Следење и оценување

ДКСК ќе го следи остварувањето на активностите од акционите планови и за таа цел ќе изготви и периодично ќе доставува посебен образец до сите институции надлежни за спроведување на активностите и за индикаторите на активностите од акционите планови.

Во секоја од овие институции ќе биде определено лице за контакт што ќе биде задолжено да ги пополнува обрасците и да ги доставува до ДКСК. По добивањето на одговорите ДКСК ќе ги обработува добиените податоци и ќе изготвува извештаи за остварувањето со квантитативни и квалитативни показатели и со препораки за натамошно остварување на активностите согласно со роковите утврдени во акционите планови.

Овие извештаи ќе бидат навремено доставувани до Секретаријатот за европски прашања, до Министерството за правда и до Меѓуресорското тело за координација на активностите против корупцијата.

Преку индикаторите за секоја активност ќе се овозможи искуствено следење на нивната примена и изготвување на извештаи засновани на квантитативни и квалитативни анализи.

8. Акционен план

Акциониот план во целина гледано ги опфаќа секторските акциони планови и е посебен, но составен дел на Државните програми кој што содржи реални, остварливи, мерливи и временски базирани активности со утврдени носители за реализација и индикатори за следење на имплементацијата, но и еден особено значаен аспект-индикатори за ефективност и тоа онаму каде што е објективно можно мерење на ефикасноста во практиката. Тоа им дава флексибилност на Државните програми за нивно тековно менување и дополнување со нови содржини што ќе произлезат од промените во општествените, економски и политички текови.

Како влез во акциониот план по сектори во овој наративен дел на Државните програми за секој од 11-те сектори се поместени воведните текстови што ги опишуваат согледаните ризици и проблеми, типот и мотивите за планираните активности, носителите, приоритетите, роковите за реализација како и степенот на финансиските импликации што е можно да се проценат во оваа фаза, а кои ќе треба да бидат конкретизирани и разработени со започнувањето на реализацијата на Државните програми.

СЕКТОР I - Политички сектор

Како посебен придонес во политиките за зајакнување на можноста за превенирање на корупцијата, а посебно на корупцијата во политичкиот сектор, беа веќе направените измени на Изборниот законик и на Законот за финансирање на политичките партии во кој се уреди финансирањето на изборните кампањи во насока на воспоставување транспарентен систем на финансирање што треба да овозможи превенција од злоупотреба на јавните средства и добра во политички цели, користење

на противправни и нелегитимни извори на средства за финансирање на политичките партии и активности, особено во изборниот процес. Подигнат е степенот на извештајност и на надзор врз финансиите во оваа сфера што во практичната примена покажа дека измените се направени во вистинска насока, но дека е нужно натамошно подобрување на оваа регулатива токму затоа што практичната примена покажа слабости и недоречености што фрлаат сенка врз изборниот процес. Токму затоа во овие Државни програми ДКСК, која има непосредни надлежности во надзорот врз финансирањето на политичките партии во изборните кампањи, тргнувајќи и од практичното искуство, предвидува повеќе активности за унапредување на изборната регулатива со што ќе се постигне нов квалитет во јакнењето на легалитетот, легитимитетот и владеењето на правото што ќе значи позитивен исчекор на планот на напредокот на Република Македонија кон евроатланските интеграции. Како ризични фактори и проблеми во овој сектор се утврдени неспроведувањето на Законот за лобирање, различното ниво на дискрециони овластувања на различни позиции во власта, како и обемот на закони што се носат во скратена и итна постапка.

Во овој сектор се утврдени следните проблеми и активности за нивно совладување:

1. Недоволна транспарентност и надзор врз тековното материјално-финансиско работење на политичките партии, синдикатот и граѓанските организации

Проблемот се однесува на недоволната транспарентност како и на тоа дека не се врши тековен надзор врз материјално-финансиското работење на политичките партии, синдикатите и граѓанските организации, наспроти јавните критики дека овие субјекти обезбедуваат финансиски средства од сомнителни извори, дека постојат “партиски фирми” кои се привилегирани и преку кои се користат јавни средства. ДКСК има надлежност во Законот за спречување на корупцијата да покренува иницијативи за контрола, меѓутоа нема соодветна поддршка во другите закони за да може оваа своја надлежност да ја остварува преку непосреден увид во тековното финансиско-материјално работење на овие субјекти. За надминување на посочениот проблем е потребна измена на Законот за финансирање на политичките партии во насока на поднесување до ДКСК на полугодишни извештаи на политичките партии за нивното тековно работење, како и обврска годишниот финансиски извештај да се доставува и до ДКСК. Исто така потребна е измена и на Законот за банките во насока на овозможување достапност на ДКСК до банкарските изводи од жиро сметките на политичките партии, синдикатите и ГО.

2. Слабости во изборната и другата регулатива што се однесува на изборите што создаваат ризик од нејзино директно прекршување

Воведената извештајност во изборниот процес е проследена со висок формализам без потребниот увид во реалните финансиски средства, нивните извори и намени што влијае врз ефикасното надлежно санкционирање на прекршувањето.

За надминување на овој проблем е предвидена измена на Изборниот законик и на Законот за финансирање на политичките партии во правец на изработка на наменски образец за изборниот извештај приспособен на видот на приходите по извори и видот на расходите по намени, воведување обврска за организаторите на изборната кампања заедно со финансиските извештаи да ги достават своите жиро сметки отворени за изборната кампања и обврска за организаторите на изборната кампања да достават завршна сметка за финансиското работење во претходната година на правните лица - нивни донатори, понатаму наменската жиро сметка да се затвори со денот на поднесување на финалниот финансиски извештај, да се обезбеди проверливост на податоците за донациите од физичките лица, за донациите да не може да плаќа трето лице, да се отвори можност изборни донации да се прибираат во точно утврден период порано од изборната кампања и да се водат на посебна потсметка од која би биле трансферирани на наменската жиро сметка за изборната кампања, во финансирањето на медиумското претставување да се оневозможат попусти што сега не може да се контролираат, а со кои се пречекоруваат законските лимити за донирање, на одлуката за распределба на буџетските средства по основ на освоени мандати на изборите да и претходи ревизија на финансиските извештаи на организаторите на изборната кампања и да се намали рамката на максимално дозволените лимити на средства што можат да се потрошат за изборната кампања.

3. Висок степен на дискрециони овластувања со големи разлики во нивниот интензитет меѓу одделни јавни функции

Постоењето висок степен на дискрециони овластувања како и разликите во висината на овој вид на ексклузивни овластувања на одделни позиции и поединци во системот на власта, во практиката тешко се контролира, што влијае врз ефикасното постапување на надлежните надзорни органи со цел детектирање и откривање на случаите на пречекорување на дискреционите овластувања. Овој проблем е согледан низ практиката, но сепак за него не се направени емпириски истражувања, како на регулативата, така и на практиката, па затоа во оваа фаза потребно е првенствено тоа да се направи. Во акциониот план активноста е означена како подготвување анализа на дискреционите овластувања во сите сегменти во системот на власта.

4. Отсуство на ефекти од примена на Законот за лобирање

Недореченостите и недоволното познавање на поимот и содржината на лобирањето, како во политичките така и во другите општествени кругови, наспроти

широко распространетото лобирање надвор од законската рамка е ризик за корупција. Ризикот постои и со свесно одбегнување на регистрирањето на лобисти во соодветниот регистар што се води во Собранието на Република Македонија, непријавувањето на случаи на лобирање и недозволеното лобирање и неговата употреба во полза на скриени нелегитимни и нелегитимирани интереси финансирани од непознати и неконтролирани извори со што се оневозможува ефикасниот надзор. Се работи за правна празнина во постојниот закон во делот на надзорот кој е доверен на Државната комисија за спречување на корупцијата и тоа е утврдено како надзор врз регистрираните лобисти (патем во РМ има само еден регистриран лобист), а не и врз целокупното делување на разни физички и правни лица и нивната работа во полза на определени цели и интереси што е всушност лобирање - и што со алатките од постојниот закон не може да се контролира како во поглед на нарачателите, така и во поглед на финансиската и друга корист што се остварува преку ваквото делување.

Преку измена на Законот за лобирање, а со подигање на знаењето за поимот и содржината на лобирањето со едукација и кампањи, изработка на водич за лобирање и етички кодекс за лобисти, како и со воведување регистер на лобирањето со цел јакнење на надзорот од страна на ДКСК, во Државните програми се утврдени мерките кои ќе придонесат за надминување на детектираниот проблем.

5. Висок процент на донесување на закони по скратена односно итна постапка, (иако Деловникот на Собранието утврдува повеќе фази на подготовка на законите), со што не се овозможува вклучување во законодавниот процес на општествено релевантни и заинтересирани субјекти

Неможноста за вклучување на значајни општествено релевантни и заинтересирани субјекти во фазите на подготовка на законските решенија е проблем кој подоцна се одразува врз квалитетот на законите, нивното спроведување и ефектите во практиката.

Затоа е неопходно во постапката за донесување на законите да се вклучуваат коморите, струковите здруженија, граѓанските организации, со цел законите да го опфатат и одразат најширокиот круг на интереси на економските и општествени чинители, чија партиципативност ќе придонесе за изнаоѓање на најдобрите решенија и за имплементација на најдобрите практики. Тоа ни оддалеку не задира во неспорниот мандат на пратениците во Собранието на Република Македонија да ги подготвуваат и носат законите во земјава туку може да им биде од полза во остварувањето на нивните функции, да го подигне квалитетот на законската регулатива и нивото на прифатеност и применливост од граѓаните, што во крајна инстанца ќе придонесе за повисок степен на општествена хомогенизација и владеење на правото.

Во овој сектор се утврдени 5 проблеми, 9 активности, 13 индикатори на активност и 8 индикатори на ефективност.

СЕКТОР II - Правосудство

I. Форми на корупција и судир на интереси

Секторот правосудство се однесува на судството, Јавното обвинителство, Државното правобранителство, нотарите, извршителите и адвокатите.

Во извештаите за напредокот на Република Македонија кон евроатланските интеграции во континуитет се следат состојбите во овој сектор и се препорачуваат натамошни нормативни и институционални интервенции што на процесот на судски реформи во земјава му дава значен импулс. Така, последниот извештај на Европската унија регистрирајќи ги направените измени во законската рамка во однос на независноста, успешноста и транспарентноста на правосудството, посочува дека сега се потребни позначајни напори да се зајакне квалитетот на правдата, особено низ постојана обука и процедури на вработување засновани на заслуги, а постапките за оценување и разрешување да не смеат да влијаат на независноста на судиите. Истовремено се укажува дека капацитетот на судството да се справи со чувствителните случаи на корупција на високо ниво останува слаб, отсуствува консолидирана статистика за постапување со случаите на корупција кај сите вклучени надлежни органи, се укажува на потребата од подобрување на транспарентноста и односите со јавноста со цел подигање на довербата на граѓаните во правдата и во судството во целина.

II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси

Во секторот правосудство се утврдени повеќе проблеми и ризични фактори на корупција и судир на интереси:

- отсуство на стабилна и трајна независност на судството и судиите
- недоволна транспарентност во работењето
- отсуство на севкупен капацитет на Јавното обвинителство за остварување на новата улога согласно со Законот за кривичната постапка, во услови на присутните непокриени простори за јавнообвинителска заштита на јавните интереси и добра
 - недоволна самостојност на Државното правобранителство на Република Македонија
 - отсуство на системски контроли врз работењето на нотарите, извршителите и адвокатите

Поаѓајќи од тоа дека независноста и самостојноста на судството претставува основа за владеење на правото, како рамноправен столб на власта во однос на другите власти (законодавната и извршната) судството не треба да подлежи на какви и да е влијанија и притисоци од другите институции и од центрите на економска, политичка, медиумска и други видови на моќ.

И покрај евидентниот напредок во правец на јакнење на независноста на судството, сеуште има простор за натамошно подобрување како на нормативната рамка, така и на условите и околностите кои влијаат врз остварувањето на независноста и самостојноста на судството и врз остварувањето на потребниот интегритет на судиите.

Транспарентноста претставува важен аспект во работењето на судовите и другите правосудни институции што во голема мерка влијае врз перцепцијата на јавноста и довербата во институциите. Граѓаните имаат право да добиваат информации за законите, судските процедури, судските одлуки, за избори, разрешување и унапредување на судии и на судската администрација.

Недоволно се ажурираат веб страниците на судовите, не се објавуваат годишните извештаи за работата на судовите, не се спроведува законот по однос на редовното објавување на судските одлуки поради што јавноста и граѓанското општество не можат да се информираат за работењето на судовите.

Сеуште не е обезбедено континуирано информирање на јавноста за важни прашања од работата на судовите преку гласноговорници и други форми на односи со јавноста.

III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси

Согледаните проблеми и ризични фактори се резултат на неспроведување на постојната законска регулатива, несоодветно водење на постапките утврдени во законите и недостиг на законска регулатива. Од тие причини, утврдените мерки се однесуваат на измена и дополнување на законите и донесување на нови нормативни акти, како и јакнење на капацитетите, а особено на личниот и институционалниот интегритет во овој сектор.

Што се однесува до подигањето на професионализмот и личниот интегритет на судиите, како и на останатите носители на правосудната власт, соодветно на нивното место и улога во правосудниот систем и во општеството во целина, се предлага организирање на семинари, јавни дебати, советувања и работилници, каде ќе се обработуваат теми за независноста, самостојноста и непристрасноста на судската функција и интегритетот на судиите и другите вработени во правосудството, како и теми од стручен карактер.

Поради согледаните ризични фактори за појава на корупција и судир на интереси нужно се појавува потреба од изменување на Законот за судовите, Законот за

судскиот совет на РМ, Законот за јавното обвинителство и Законот за советот на јавните обвинители на РМ, а со цел да се оневозможи на судиите и јавните обвинители да вршат други дејности и да обавуваат и други професии.

Исто така, а поради целосно остварување на самостојност на судскиот буџет, потребна е измена на Законот за судски буџет со цел обезбедување поголема самостојност во функционирањето на сите активности на судството, особено во делот на вработувањата да не се бара согласност од Министерството за финансии.

Од друга страна, како нужна се јавува потребата од воспоставување методологија за редовно статистичко следење за предметите, а особено за предметите од областа на корупцијата.

Постои неопходна потреба од зајакнување на севкупните капацитети на Јавното обвинителство од аспект на новата улога која произлегува од новиот Закон за кривична постапка. Јавното обвинителство има посебно важна улога и значење во борбата со криминалот и корупцијата, особено по укинувањето на судската истрага, со што Обвинителството стана единствен носител на истрагата.

Исто така неопходно е да се зајакне постапувањето на јавниот обвинител по службена должност, а Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција да има примарна улога во постапувањето по делата од оваа област.

Да се обезбеди поголема самостојност на Државното правобранителство на Република Македонија со изменување на Законот за Државно правобранителство на Република Македонија во насока на негово осамостојување од извршната власт. Со тоа Државното правобранителство би добило поголема независност и би функционирало како орган за заштита на имотно-правните интереси на државата во целина.

Неправилната примена или злоупотреба на законите од страна на нотарите, извршителите и адвокатите го загрозува владеењето на правото и го урива кредибилитетот на правосудниот систем. Таквиот однос создава можност за корупција. Отсуството или непостоењето на контрола и надзор врз работењето остава простор за неоткривање и неказнување на коруптивни дела.

Во овој сектор се утврдени 5 проблеми, 23 активности, 34 индикатори на активност и 10 индикатори на ефективност.

СЕКТОР III - Јавна администрација

I. Форми на корупција и судир на интереси

Јавната администрација има посебно важна улога во спречувањето на корупцијата и во обезбедувањето законитост и ефикасност во остварувањето на функциите на државата и во задоволувањето на потребите на граѓаните.

Извештаите на Европската унија, независните истражувања, како и практичното искуство покажуваат дека квалитетот на законската регулатива во земјава е на високо ниво, но дека таа се уште не е соодветно следена со подзаконски акти кои можат многу да придонесат за намалување на корупцијата и тоа е предуслов постапките на јавната администрација секогаш да бидат усогласени со актите. Притоа за да се достигнат европските стандарди за работа, што особено се однесува на вградувањето на антикорупциски елементи во нејзината работа се неопходни натамошни реформи.

Општа оценка е дека во јавната администрација е нужно да се пропишат прецизни, транспарентни процедури за работа, бидејќи без нив секогаш постои ризик за арбитражно одлучување, особено во располагањето и управувањето со јавните средства, со материјалните и човечките ресурси. Исто така, општа оценка е дека е потребна системски зајакната контрола и надзор врз администрацијата на планот на стручноста, компетентноста, почитувањето на утврдените рокови за одредени административни постапки како и воведувањето систем на мерки за зајакнување на интегритетот - индивидуален и институционален.

II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси

Клучните проблеми и ризици со кои се соочува јавната администрација се однесуваат на:

- нецелосно децентрализираното управување со јавните средства
- отсуството на цврсти гаранции за спроведување на процедурите за работа
- отсуството на проценка на ризикот од појава на корупција во институциите на јавната администрација
- отсуството на систематизирани мерки за превенирање на корупцијата
- недостаток на јавна контрола врз работата на јавната администрација што ги отвора вратите за различни форми на судир на интереси

Централизираниот систем на управување со јавните средства овозможува превисока концентрација на моќ кај поединци како исклучиво овластени лица да преземаат обврски во име и за сметка на институцијата. Со ваквата поставеност, од една страна се овозможува простор за корупција и можност за разни злоупотреби на

средствата, а од друга страна се оневозможува делегирање на овластувањата и соодветно на тоа одговорност на сите раководители во трошењето на јавните средства.

Отсуството на цврсти гаранции за доследно спроведување на процедурите за работа создава правна и фактичка несигурност, како кај граѓаните, така и кај вработените во јавната администрација. Ова особено се однесува на постапките за вработување и почитувањето на роковите за одредени административни дејствија со што се остава можност за корупција и судир на интереси.

Институциите на јавната администрација немаат воспоставен систем на проценка на ризичните точки од аспект на подложност на корупција во сопственото работење што влијае врз нивото на ефикасност на механизмите за надзор и контрола врз работата, како во превенирањето така и во откривањето на случаите на корупција.

Внатрешната финансиска ревизија во јавната администрација тесно е поврзана со менаџерската структура, што објективно ја оневозможува докрај стручно и професионално да ги извршува своите функции. Токму затоа, дополнителните напори во насока на зајакнување на надзорните и контролните механизми ќе ја зголемат можноста за превенција и откривање на случаите на корупција во јавната администрација. Во оваа насока, неопходно е да се обезбеди и правна, ефективна заштита на лицата што пријавуваат корупција. Натомошната реформа на јавната администрација со цел вградување на системот на европски стандарди во нејзиното работење подразбира креирање и примена на повеќе активности и мерки за јакнење на интегритетот како основна брана од корупција.

III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси

Во секторот Јавна администрација како одговор на согледаните проблеми и ризични фактори со цел продолжување на реформските процеси се утврдени повеќе конкретни активности од прв приоритет. Така предвидено е воспоставување на целосно децентрализиран систем на управување со финансиските средства и изготвување на соодветни процедури за преземање финансиски обврски и за плаќање што ќе подразбира донесување решенија за внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет и процедури што ќе овозможат практично функционирање на децентрализираниот систем на управување со јавните финансии.

Пропишувањето на јасни процедури за работа на јавната администрација ќе овозможи процесите на имплементација на законските решенија да се забрзаат, а воедно ќе претставуваат и правна сигурност како за граѓаните така и за вработените во администрацијата.

Токму затоа, планираните активности се движат во три насоки: пропишување на прецизна подзаконска регулатива, обука на администрацијата и секако информирање на граѓаните за нивните права, обврски и одговорности. Се предвидува измена на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, во насока на воведување лиценци

за внатрешните ревизори, основање на единици за внатрешна ревизија во сите институции буџетски корисници од законодавната, извршната и судската власт и во фондовите, како и основање и екипирање на единици за финансиски прашања во сите погоре споменати институции. Со ваквите мерки ќе се оневозможи внатрешниот ревизор да биде продолжена рака на раководителите во јавната администрација, особено што нестручното и несовесно работење ќе биде основот да се загуби лиценцата за работа, а со тоа и работното место.

Воведувањето обврска институциите на јавната администрација да вршат проценка на ризикот од појава на корупција се цени дека ќе придонесе значително да се пресретне корупцијата во јавната администрација. Државните програми на овој план утврдуваат првенствено обврска за изработка на стратегија за управување со ризици и воспоставување регистар на ризици кај директните корисници на буџетските и фондовските средства. Институциите се задолжени да спроведуваат годишни самопроценки на одделни вискоризични процеси во системот за финансиско управување и контрола.

Како мерки за јакнење на индивидуалниот и институционалниот интегритет се утврдени измени во Законот за спречување на корупцијата со тоа што донесувањето на планови за интегритет ќе биде законска обврска на сите институции.

Следна активност утврдена во Државните програми е зајакнувањето на јавната контрола врз работењето на јавната администрација што ќе ја поттикне одговорноста за транспарентно и отчетно работење по хоризонтала и по вертикала. Првенствено треба да се утврдат насоки за спречување, откривање, известување и постапување со неправилностите како и соодветни обуки за оспособување на лицата задолжени за пријавување на неправилности согласно со Програмата за обука на организационата единица за спречување неправилности и измами - АФКОС при Управата за финансиска полиција.

Во мерките и активностите што се планирани во оваа насока, значајно место зазема измената на Законот за спречување на корупцијата, заради обезбедување системска, институционална и ефективна заштита на лицата што пријавуваат корупција познати како дојавувачи (whistle blowers).

По прв пат во Државните програми се предвидува изработка на Национална стратегија за спречување на неправилности и измами за заштита на финансиските интереси на Европската унија во Република Македонија.

Во секторот Јавна администрација, во акциониот план се дефинирани 5 проблеми и предвидени се вкупно 15 активности, со 17 индикатори на активностите и 12 индикатори на ефективност.

СЕКТОР IV - Органи за спроведување на законот

I. Форми на корупција и судир на интереси

Успешната борба против корупцијата и организираниот криминал во целина бара општ третман, одржливост, континуитет и бескомпромисна доследност во спроведувањето на законите. Корупцијата не може да се третира и согледува одделно од организираниот криминал како најголема закана по економската и политичката стабилност на земјата, а следствено на тоа и по нејзината безбедност.

Република Македонија во изминатиот период изгради одржлив институционален систем, со солидна правна рамка за негова функционалност и ефективност.

Сепак, практиката упатува на тоа дека има недоволна координација и ефикасност на институциите задолжени за спроведување на законот, недоволна отвореност и свртеност на овие институции кон јавноста и недоволна транспарентност и отчетност во однос на откривањето на имотната состојба на носителите на јавните функции и овластувања.

За надминување на констатираните слабости, неопходно е да се продлабочи меѓуинституционалната соработка во борбата против корупцијата и криминалот, како и преку перманентно јакнење на кадровските и материјално техничките капацитети на институциите задолжени за спроведување на законот.

II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси

Тргувајќи од резултатите постигнати во столбот - органи за спроведување на законот, од претходната Државна програма за превенција и репресија на корупцијата 2007-2011, изразени преку високиот процент на реализирани активности, во новите Државни програми се посочени три проблеми, ризични фактори за корупцијата и судирот на интереси во овој сектор:

- недостаток на транспарентност во работењето
- недоволна координација и ефикасност на институциите
- недоволна транспарентност и отчетност во однос на откривањето на имотната состојба на јавните функционери

Овие проблеми се изразени со тоа што сеуште има институции кои немаат своја веб страница, или кои не ја ажурираат редовно, така што граѓаните не можат да се запознаат со надлежностите на институциите, со плановите и програмите за работа, со реализираните или наредните проекти, а особено не со конкретни прашања што се од

интерес за граѓаните, за кои постојат шпекулации во јавноста, а кои не може официјално да се проверат.

Исто така, некоординираноста меѓу институциите задолжени за спроведување на законот резултира со неефикасна завршница на корупциските случаи, што вообичаено во нашата средина веднаш се етикетира како селективност во борбата против криминалот и корупцијата, се напаѓа одделна институција, најчесто неосновано, што фрла сенка врз реалната подготвеност и волја на државните институции да ја спречуваат корупцијата. Ваквата состојба мора итно да се промени, за што во Државните програми се утврдени повеќе активности и мерки.

По воведувањето на обврската за давање анкетни листови за имотната состојба од страна на носителите на јавните функции и овластувања и подигањето на податоците од анкетните листови како информации од јавен карактер и нивното објавување на веб страницата на ДКСК, се покажува за потребно да се проверуваат податоците од анкетните листови како и промените на имотната состојба со цел откривање на реалната имотна состојба на јавните функционери низ постапка на транспарентност и отчетност. За таа цел потребно е да се направат измени во Законот за спречување на корупцијата кој сега на ДКСК и дава овластување само да ја евидентира и следи имотната состојба, но не и да ја проверува и разоткрива. Законските измени што ќе го опфатат и Законот за спречување судир на интереси ќе треба да го усогласат кругот на лица обврзници за поднесување Анкетни листови односно Изјави за интереси, како и начинот на проверка на имотната состојба на службените лица чии Анкетни листови и Изјави за интереси се чуваат во институциите каде што се вработени, а не во ДКСК. Измените во Законот за спречување на судирот на интереси треба да предвидат обврска за известување од страна на службените лица обврзници за промените во нивните интереси што се евидентираат и контролираат преку Изјавата за интереси.

III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси

Во Државната програма, предвидени се единаесет активности за надминување на констатираните слабости во функционирањето на институциите задолжени за спроведување на законите.

Активностите предвидуваат креирање на прегледни веб страници на институциите и обезбедување ресурси за нивно редовно одржување, додека во поглед на најгорливото прашање, координираноста и подигањето на ефикасноста на институциите, предвидено е стандардизирање на базите на податоци, да се изврши сертификација на информатичките системи, да се овозможи функционално поврзување и пристап до базите на податоци, како и да се реализираат обуки и работилници за лицата кои непосредно ќе работат на ажурирање на базите на податоци и за оние што ќе имаат пристап до нив.

За проблемот со транспарентноста и отчетноста во однос на следењето на имотната состојба на носителите на јавни функции и овластувања, ДКСК предвиде три активности кои пред се се насочени кон измени на постоечкиот Закон за спречување на корупцијата и Законот за спречување судир на интереси во насока на прецизирање на лицата кои имаат обврска да пријават имотна состојба и судир на интереси и кон кого да ја остварат оваа обврска (ДКСК и единици во институциите), понатаму воведување на Регистар на функционери, како и измени во делот за проверка на податоците од Анкетните листови и Изјавите за интереси. Предвидени се и континуирани обуки за обврзниците за поднесување на Анкетни листови и Изјави за интереси.

За целиот сектор, идентификувани се 3 проблеми, планирани се 11 активности кои ќе се следат преку 20 индикатори за реализација и 10 индикатори на ефективност.

СЕКТОР V- Царина

Во изминатите неколку години царината како дејност бележи значителен напредок, особено со воведувањето на системот за интегрирано гранично управување, со воведувањето засебен функционален централен систем на видео надзор на граничните премини и на царинските терминали кој функционира непрекинато, со изготвената подзаконска регулатива со која се утврдуваат стандардите во постапувањето на царинските служби во различни околности, како и со воведувањето на системот на мобилна внатрешна контрола.

Сепак, во Извештајот на Европската Комисија за напредокот на Република Македонија од 12 Октомври 2011 година, се укажува дека царината останува високо ризично поле од аспект на корупцијата и судирот на интереси.

Токму затоа, царината која во претходната Државна програма беше составен дел на столбот Органи за спроведување на законот, во новите Државни програми е претставена како посебен сектор.

I. Форми на корупција и судир на интереси

Царинските служби кои при влез и излез во и од Република Македонија вршат контрола на патниците, нивниот багаж и на разна стока што се пренесува преку границите на РМ се детектирани како високо ризични точки од аспект на корупција и судир на интереси. Неспорно е дека најголемиот дел од царинското работење е покриен со пропишани процедури, но искушенијата се најголеми при нивното практично и поединечно спроведување и тоа особено кога е во прашање пропуштање на тешки товарни возила со товар што го надминува законскиот максимум или за влез и излез на леснорасипливи производи или производи што можат да калираат при

транспортот. Постои впечаток за селективност во доследното спроведување на пропишаните процедури што може да остави сомнеж дека истото се прави за некаква корист, а што е наследена перцепција за корупцијата во царината која треба брзо и ефикасно да се менува.

II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси

Клучните проблеми согледани во сегашното работење на царината, а кои погодуваат на различни форми на корупција и судир на интереси се поврзани со:

- доследното почитување на пропишаните процедури и иновирање на постапувањето во специфични конкретни околности какви што се пасивниот поткуп, обезбедувањето релевантни докази за коруптивно однесување, самопроценката на одделни високо ризични процеси,
- отсуството на проценка на ризикот од појава на корупција во царината и тоа на сите точки од дејноста и работењето
- недоволно развиен систем на комуникација и соработка со јавноста

Царинската управа на Република Македонија има направено значаен исчекор во сферата на нормативното уредување на процедурите за работа на царинските служби и тоа во сите сегменти што се во нејзина надлежност. Сепак, отсуството на ефективни, системски контроли на доследното почитување и примена на стандардизираните процедури од страна на царинските службеници остава простор за корупција.

Отсуството на цврсти гаранции за доследно спроведување на процедурите за работа создава правна и фактичка несигурност, како кај граѓаните, така и кај вработените во царината. Овој проблем особено е изразен преку непочитувањето на роковите за одредени царински постапки што остава можност за арбитрерност во донесувањето на одлуките што само по себе носи сомнеж за корупција, непотизам, кронизам или некаков друг вид судир на интереси преку кои се остварува противправна корист.

Царинските служби немаат воспоставен ефективен систем на проценка на ризичните точки од аспект на подложност на корупција во сопственото работење. Изготвувањето на такви проценки, во голема мерка ќе го стесни коруптивниот простор и ќе овозможи механизмите за надзор и контрола во работата да бидат поефикасни во превенирањето, но и во откривањето на случаите на корупција.

Во таа насока институционалниот и индивидуалниот интегритет како неопходен, стручен и професионален капацитет мора систематски да се креира, надградува и проверува. Затоа е неопходно Царинската управа постојано да ги јакне сопствените капацитети за надзор и контрола врз работењето на царинските службеници и да го направи ефективен системот за интегритет.

Степенот на неповолната перцепција на јавноста за царинските служби во дел е плод на нивната затвореност за комуникација со јавноста, што мора брзо да се менува преку разни форми на непосредно и објективно информирање на граѓаните и воспоставување на ефективна соработка со граѓанските организации.

III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси

Со оглед на согледаните проблеми и ризични фактори за корупција и судир на интереси во овој сектор, во Државните програми се утврдени активности за дејствување во насока на:

- зајакнување на капацитетите на внатрешната контрола и креирање на систем на редовни и вонредни контроли врз работата на царинските службеници во насока на јакнење на гаранциите дека пропишаните стандардни процедури доследно ќе се почитуваат и спроведуваат
- воведување систем за оценка на ризикот од појава на корупција во царинските служби со мерки за јакнење на индивидуалниот и институционалниот интегритет
- воведување на поефикасен систем за комуникација со јавноста

Јакнењето на капацитетите на внатрешната царинска контрола, заедно со мерките за јакнење на индивидуалниот интегритет, се главната гаранција за доследно почитување на пропишаните стандардни процедури и утврдени рокови. Токму затоа, планираните активности се движат во насока на зајакнување на контролите на граничните премини и царинските терминали, реализирање на континуирани обуки за ефикасно спроведување на Кодексот за однесување на царинските службеници и преземање на сите законски мерки за откривање на случаи на корупција и нивно соодветно санкционирање.

Воведувањето обврска Царинската управа да врши проценка на ризикот од појава на корупција во сите сегменти на царинското работење, со мерки за јакнење на индивидуалниот и институционалниот интегритет ќе овозможи превенирање на можните облици на корупција, а од друга страна ќе помогне во подобрувањето на организацијата во работењето и во оптималното искористување на постојните ресурси.

Воведувањето на поефикасен систем за комуникација со јавноста подразбира отварање на институцијата кон граѓаните со презентирање на неопходните документи за извршување на каква било царинска услуга. На тој начин, ќе се обезбедат и претпоставки за побрзо сервисирање на потребите на граѓаните, поголема кооперативност во идентификувањето на тесните грла во процесот на работа на царинските служби што оставаат простор за корупција, како и предуслови за активна соработка на граѓаните во препознавањето и спречувањето на коруптивните однесувања.

Во секторот царина, во акциониот план дефинирани се 3 проблеми и предвидени се вкупно 13 активности, со 20 индикатори на активностите и 12 индикатори за постигнатата ефективност.

СЕКТОР VI - Локална самоуправа

Локалната самоуправа како сегмент во политичкиот систем на земјава според своите надлежности и овластувања има истурена улога во остварувањето и задоволувањето на законските слободи и права на граѓаните. Воведувањето на децентрализацијата и пренесувањето на значајни надлежности од централното на локално ниво и фазата во која се наоѓа овој процес што подразбира децентрализација и во фискалната сфера како и во располагањето со имотот во сопственост на државата, го прават секторот Локална самоуправа ранлив на коруптивно однесување и токму затоа во Државните програми согледаните ризици и утврдените активности се стриктно и конкретно посочени и подетално разработени.

I. Форми на корупција и судир на интереси

Во детектирањето на формите на корупција и судир на интереси во локалната самоуправа се согледани совпаѓања во генераторите за корупција на централно и на локално ниво. Така произлегува дека и државната и јавната администрација кои се во непосреден допир со граѓаните во спроведувањето на законите имаат слични околности што придонесуваат за коруптивно однесување кое главно се сведува на слабости во постапките што остава простор за самоволно постапување и арбитрерност од страна на одделни вработени во јавната администрација со можност преку изигрување на постапките своите службени обврски да ги условуваат со здобивање корист за себе или за друго ним блиско лице.

Оттаму како главни генератори за појава на корупција и судир на интереси во работата на јавната администрација во локалната самоуправа се:

- недоволно регулирани постапки (процедури) за работа на јавната администрација
- недостаток на гаранции за стриктно спроведување на процедурите за работа
- недостаток на делегирање на надлежности (постоене на централизирано одлучување)
- недостаток на проценка на ризикот од појава на корупција во јавната администрација

- отсуство на изготвување на планови за интегритет и за спречување на корупцијата
- недостаток на јавност во работата на јавната администрација
- недостаток на контрола врз работата на јавната администрација

II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси

Од комплексот проблеми и ризици во Државните програми посебно се посочени 4 фактори врз чие совладување ќе биде насочена целокупната активност во наредниот период.

- сложени и нејасни постапки и сериозни проблеми во нивното спроведување особено од областа на урбанизмот
- девијации во управувањето со финансиите и имотот на локалната самоуправа изразени како силен коруптивен потенцијал за злоупотреба на буџетските средства или на имотот на општината
- недостаток на гаранции за стриктно спроведување на процедурите за работа што зависи директно од стручната помош што треба да им биде дадена на функционерите и вработените во локалната администрација во што клучна улога треба да одигра внатрешната ревизија
- недостаток на проценка на ризикот од појава на корупција во општините што влијае за неоправдано долго виреење на невралгични точки во кои корупцијата е во континуитет присутна

III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси

Во врска со првиот ризичен фактор Државните програми инсистираат на доследно спроведување на Законот за просторно и урбанистичко планирање во врска со обновувањето на деталните урбанистички планови во општините во законски утврдените рокови и во транспарентна и партиципативна постапка. Треба да се изменат законските и подзаконите акти за користење на локалната планска урбанистичка документација при давањето одобренија за градба. Се бара секоја заинтересирана странка прецизно да биде запознаена со текот и траењето на процедурата и потребните документи, се бара исто така вршење непосреден увид на местото на градбата за секоја издадена дозвола и составување записник за секој од извршените увиди. Треба да се зајакне постапувањето по пријави од граѓаните - пријавители со нивно известување за постапувањето по пријавите, а за секој направен увид обврзно да се состави записник кој ќе му биде достапен на граѓанинот. Секоја урбанистичка градба да биде изведена согласно со условите утврдени во одобрението,

а секоја корекција на објектот да може да се изведе исклучиво во рокот за корекција утврден во издаденото одобрение.

Повеќе активности се предвидени и во врска со вториот ризичен фактор во кој се најчести злоупотребите на финансиите и имотот на општината. Се утврдува обврска планот за инвестиции и развој на општината да биде донесен низ транспарентна постапка и истиот да содржи динамика и приоритети во неговата реализација. Се бара буџетот на општината да се прилагоди на нејзиниот годишен, среднорочен или долгорочен план за развој и инвестиции, а следењето на степенот и начинот на реализација на буџетот да тече непрекинато преку воспоставен финансиско компјутерски систем за оваа операција. Потреба е транспарентно и партиципативно учество при донесувањето на плановите за јавни набавки и јавните инвестиции во општината, како и ефикасно спроведување на ново пренесените фискални надлежности на општините во рамките на процесот на фискална децентрализација првенствено преку обуки за сите вработени и преку систем за следење и надзор од Министерството за финансии.

Во поглед на недостатокот на гаранции за доследно спроведување на процедурите за работа ќе треба да се основаат и екипираат единици за внатрешна ревизија во секоја општина, а со измена на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола да се воведат лиценци за работа за внатрешните ревизори.

Што се однесува до недостатокот на проценка на ризикот од корупција и судир на интереси во општините, а со цел концентрација на превенцијата и откривањето на корупцијата во таканаречените невралгични точки, ќе треба да се изработи стратегија за управување со ризици и да се направи регистар на ризиците кај општините и градот Скопје. Единиците на локалната самоуправа ќе треба да се оспособат за спроведување на годишни самопроценки на одделни високоризични процеси во системот на финансиското управување и контрола со што ќе се овозможи воспоставување на основните услови за изградба и јакнење на индивидуалниот и институционалниот интегритет на единиците на локалната власт. Во секторот Локална самоуправа, во акциониот план се дефинирани 4 проблеми и предвидени се вкупно 15 активности, со 19 индикатори на активностите и 17 индикатори на ефективност.

СЕКТОР VII - Јавен сектор

СЕКТОР X- Приватен сектор

Иако приватниот сектор и јавниот сектор во Акциониот план на Државните програми за превенција и репресија на корупцијата и на судирот на интереси се обработени како два посебни сектора, поради комплементарноста меѓу двата сектора во наративниот дел се дава едно заедничко образложение.

I. Форми на корупција и судир на интереси

Во извештаите на меѓународните организации, особено во годишните извештаи на Европската комисија за напредокот на Република Македонија, како и оценките за бизнис амбиентот во земјава, се констатира дека Република Македонија има направено значајни чекори во подобрувањето на законската рамка за приспособување со правото на Европската унија, усогласувајќи ги законските решенија со Директивите на ЕУ, како и во воспоставувањето неопходни институционални капацитети при што се инсистира на конкретни резултати во практиката. Државната комисија за спречување на корупцијата смета дека се потребни дополнителни активности за унапредување на основните принципи на владеење на правото, доброто управување, примената на добрите практики и процедури, транспарентност, отчетност и ефикасност, при што е неопходно посебно внимание да се обрне на заштитата на конкуренцијата, пазарните законитости и добрите деловни обичаи со цел јакнење на здравата деловна клима во РМ. Јавните набавки остануваат во центарот на вниманието за јакнење на антикорупциските капацитети на земјава првенствено со доследна примена на законските прописи, но со потребен активитет, насочување на активностите и на мерките на планот на безусловно спроведување на принципите на постапките за јавни набавки какви што се конкурентноста, еднаков третман и недискриминација на економските оператори, транспарентност и интегритет во постапките и рационално и ефикасно искористување на средствата во јавните набавки. Ова дотолку повеќе што законските решенија особено во делот на јавните набавки, јавно-приватното партнерство, концесиите, па и донациите и спонзорствата, не можат да ја уредат секоја конкретна ситуација која фактички може да се појави во практиката. Поради тоа, треба да се работи на создавање и јакнење на долгорочно одржлива здрава деловна практика што е содржина на мерките утврдени во акциониот план на овие Државни програми кои упатуваат на подготовка на прирачници, етички кодекси, водичи, нивно објавување на веб страниците на институциите и на Бирото за јавни набавки кое треба да биде трансформирано во агенција како самостоен и независен орган што ќе ги покрива и концесиите и јавно-приватното партнерство, со што ќе се воедначи и зајакне нивото на транспарентност, стручност, ефикасност и отчетност во постапките и во целокупното работење.

II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси

Во јавниот и приватниот сектор како ризични проблеми и фактори за корупција и судир на интереси се утврдени: трошењето на јавните и буџетските средства од страна на државните институции (тенденција на излевање на буџетските средства преку разни договори за јавно-приватно партнерство или концесии во приватниот

сектор), трошењето на буџетските средства на нетранспарентен начин и со селективност и разни привилегии, немањето отчетност, ефикасност и надзор при потпишувањето на договорите за донации, спонзорства или партнерства. Поконкретно ризиците и проблемите се во:

- системот на јавни набавки кој остава простор за корупција и судир на интереси
- нетранспарентните и нестандардизирани постапки за концесии и јавно-приватно партнерство, непостоењето бази на податоци во одделни институции, неможнoста да се следи постапката во сите нејзини фази на едно место, нестручност на службениците кои ги спроведуваат постапките, високите дискрециони овластувања при одлучувањето од надлежните институции и др.
- голем број поништени и неуспешни постапки
- недоволно познавање на корупцијата и судирот на интереси во сферата на приватниот сектор
- недоволно развиени мерки за превенција на корупцијата и јакнење на интегритетот на приватниот сектор
- недоволна информираност за Законот за заштита на конкуренцијата и недоволен институционален капацитет за спроведување на законот
- недоволна транспарентност кај спонзорствата зад што се кријат матни зделки

Вака согледаните проблеми и ризици опасноста од корупција и судир на интереси ја прават извесна и реална.

III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судир на интереси

Во овие сектори за надминување на согледаните проблеми и ризични фактори голем дел од активностите се насочени кон подигање на свеста, односно јакнење на интегритетот на учесниците во процесот на јавните набавки.

Покрај гореспоменатите измени на Законот за јавни набавки со кои би се предвидело осамостојување на Бирото за јавни набавки во агенција чиј директор треба да биде избран по пат на конкурс, од аспект на подобрување на Законот за јавни набавки предвидено е проширување на кругот на лицата обврзани за давање Изјава за постоење/непостоење судир на интереси, воведување електронски каталог, ограничување и прецизно дефинирање на можностите за поништување на постапките вклучувајќи и санкционирање во случај на злоупотреба и прецизна динамика за измени на плановите за јавни набавки и воведување обврска за нивно објавување на веб-страниците на институциите.

Измени се предвидени и во Законот за концесии и други видови на јавно приватно партнерство заради стандардизирање на постапките како и во членот 283 од Кривичниот законик со цел стимулирање на пријавувањето на случаи на картели и други видови на монополи и склучување забранети договори.

Заради фактот што спонзорствата не се видливи за општата јавност, така што за нив постои убедување дека имаат матна заднина, се констатира дека е потребно воспоставување транспарентност за целите, обемот, видот на спонзорството и за спонзорите. За постигнување на овие цели во Акциониот план се предвидени измени во Законот за донации и спонзорства во јавните дејности заради воспоставување систем на континуирано следење на спонзорствата, нивниот обем, вид и на спонзорите и пропишување на стандардизиран образец на договор за спонзорство кој мора да се почитува со вградување на елементи во договорот со цел пресретнување на можноста од корупција.

Во акциониот план во овие два сектора се утврдени вкупно 9 проблеми - ризични фактори, планирани се 26 активности, утврдени се 30 индикатори на активностите и вкупно 21 индикатор за мерење на ефективноста од реализирањето на утврдените активности.

СЕКТОР VIII - Здравство, труд и социјална политика

Проблемите со корупцијата и судирот на интереси во дејностите здравство, труд и социјална политика досега беа третирани како составен дел на еден од шесте столбови на системот на национален интегритет - Локална самоуправа и јавна администрација, врз кои практично беше поставена досегашната Државна програма за спречување на корупцијата. Широко распространетата перцепција дека во здравството и во социјалната сфера корупцијата изразена преку активен и пасивен поткуп има ендемски карактер и дека судирот на интереси е составен дел на функционирањето на овие дејности проследено со низок степен на ефикасност во задоволувањето на потребите на граѓаните придонесе областа здравство, труд и социјала како дејности од витален карактер за граѓаните да бидат на лош глас што се одржува подолго време. Оттаму карактерот на новите Државни програми да го воспостават системот на интегритет во институциите и кај вработените во посебно ризичните области во општеството беше логично да ги опфати здравството, трудот и социјалната политика во еден засебен сектор во кој појавните форми и ризици од корупција и судир на интереси може да се систематизираат и да се третираат синхроно.

I. Форми на корупција и судир на интереси

Широко распространетата перцепција за корупцијата и судирот на интереси во овој сектор има заснованост во начинот на трошењето на јавните средства во јавниот здравствен сектор, набавките на лековите и медицинските материјали, високите цени на лекарствата и медицинските услугите, разните привилегии и селективност во достапноста до медицинските и социјалните услуги, злоупотребите во постапките за

вработување и за остварување на другите права од социјалното осигурување, високиот степен на роднинска поврзаност меѓу извршителите на дејноста и нивно функционирање во затворени кругови како и надворешните политички влијанија - сето тоа наспроти ранливоста на популацијата за која постојат и во чија полза треба да се одвиваат сите активности во овој сектор проследена и со недоволна информираност на граѓаните за нивните права и стравот од пријавување корупција.

II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси

Првиот проблем посочен во Државните програми се однесува на ненаменското трошење на јавните средства во јавниот здравствен сектор и недостаток на транспарентност и отчетност во трошењето што се изразува преку набавки на лекови и медицински материјали по цени повисоки од цените на светскиот пазар, фаворизирање на одредени добавувачи преку разни форми на судир на интереси, злоупотреба на интервентните набавки за да се одбегнат редовните тендерски постапки. Во овој сектор е констатиран недостаток на контролни механизми за давањето на услугите и остварувањето на правата на корисниците, постои недоволна информираност на граѓаните за нивните права утврдени во регулативата и можностите за користење бесплатни услуги, а службените лица во овие дејности не се доволно информирани и обучени кои дејствија и ситуации претставуваат корупција и судир на интереси и што треба тие да преземат за нивно спречување.

III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси

Во Државните програми во поглед на ненаменското трошење на јавните средства е утврдена активност за засилување на контролите и внатрешната ревизија во Фондот за здравствено осигурување и во здравствените установи. Освен тоа ќе треба да се преиспита подзаконската регулатива која остава простор за дејствување од позиција на судир на интереси и остварување разни привилегии и неосновани придобивки со цел превенирање на девијациите и санкционирање на прекршувањата. Се утврдува воспоставување и зајакнување на контролни механизми за спроведување на процедурите на давањето на услугите и остварувањето на правата на корисниците, понатаму внатрешни и надворешни контроли за да се стесни можноста за појава на поткуп и фаворизирање. Со цел јакнење на интегритетот првенствено преку подигање на информираноста и свеста за етичките стандарди што се однесуваат на државните и јавни службеници се планира дистрибуција на етички кодекси до сите службеници во дејностите од овој сектор. Предвидено е исто така донесување на Етички кодекс за здравствените работници што ќе содржи одредби за превенција на корупцијата и

судирот на интереси и јакнење на интегритетот. Етички кодекс треба да се донесе и за соодносот меѓу фармацевтските компании, здравствените работници и здруженијата на пациенти.

Нужни се обуки за превенција на корупцијата и судирот на интереси на вработените во дејностите од овој сектор, а со цел подигање на свесноста на граѓаните за нивните права се предвидени посебни кампањи, дистрибуирање специјално подготвени информативни материјали и формирање центри за информирање на граѓаните за нивните права.

Во овој сектор се утврдени 4 проблеми, 9 активности, 18 индикатори на активност и 15 индикатори на ефективност.

СЕКТОР IX - Образование и спорт

Проблемите со корупцијата и судирот на интереси во образованието и спортот во претходните Државни програми не беа издвоено третирани, туку ризиците и мерките и активностите беа планирани во рамките на столбот Локална самоуправа и јавна администрација.

Причините што во овие Државни програми областите на образованието и спортот се обработени низ посебен сектор произлегуваат од континуирано изразените ризици и проблеми со корупцијата и судирот на интереси чие спречување беше послабо од степенот на изразеност на корупцијата во сите сфери на образованието и спортот. Со тоа се подигна ризикот од овие негативни појави во области што се посебно важни за младината и здравиот развој на популацијата воопшто и оттаму се оцени дека во овие дејности се нужни директни интервентни мерки врз точно определени жаришта.

I. Форми на корупција и судир на интереси

Во образованието и спортот согледаните ризици од корупција и судир на интереси општо земено се изразени преку неефикасност, разни злоупотреби на средствата и овластувањата за лични и други нелегитимни интереси и цели, партиско-политички влијанија, проследено со слаба и несоодветна регулатива и други алатки за отпорност кон корупцијата и судирот на интереси. Тоа е особено видливо во вработувањата, здобивањето со научни звања, отсуството на верифицирани стандарди за квалитет и стручен капацитет, недоволната транспарентност во располагањето со права и овластувања што е простор за разни привилегии и неосновани погодности и придобивки.

Корупција постои во областа на учебникарството како и во користењето на учебниците за условување и уцена на студентите.

Во областа на спортот постои вонредно слаба регулатива што влијае врз можноста за превенција на корупцијата и судирот на интереси кои се изразени низ

повеќе евидентни форми што имаат придонес кон создавањето на свеста на немоќ пред корупцијата во оваа сфера. Така на пример отсуствува организиран и уреден систем за доделување лиценци што би бил базиран на исполнување на однапред утврдени критериуми и стандарди, а без што им се овозможува голема финансиска корист на поединци кои што се стекнале со позиции да организираат и раководат спортски активности на крајно сомнителен начин.

II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси

Како најизразен проблем се согледаните притисоци на кои се подложени образовните установи и спортските федерации при вработувањето, наменувањето и изборот на персонал. Притисоците кои се од различен вид - партиско-политички, роднински или пријателски, потоа давањето повластици, поткуп или противуслуги, се резултат на отсуство на изграден систем на критериуми за квалитет на кадарот кој треба да се ангажира, селективната примена на оние што се веќе воведени, а кои се особено ниски и несоодветни во основното и средното образование и кај спортските федерации.

Од друга страна, евидентно е отсуството на задоволително ниво на транспарентност при донесувањето на одлуките за селекција, што кај одбиените кандидати и пошироката јавност остава впечаток дека квалитетот не е релевантен критериум туку добро познатите „врски“ со тие што одлучуваат.

Изразен впечаток за корумпираност и судир на интереси има за доделувањето лиценци на образовни установи и акредитација на нивните програми за работа, особено во високото образование. Овие проблеми се така изразени и поради недостаток на контроли од надлежните институции што отсуствува како во постапките за лиценцирање и акредитација во образованието така и поради непостоење на лиценци во спортот.

Во учебникарството е раширена појавата на незаконска заработка поради огромните тиражи кои се печатат и недоволната контрола врз исполнувањето на стандардите за квалитет на понудените ракописи и за печатењето учебници.

Студентите се принудени да купуваат учебници како услов за полагање испит кај некои професори.

Ризични фактори за корупција се слабостите во постапките за доделување легла во студентските и ученичките домови и недоволната информираност на јавноста за потребата од вклучување во борбата против корупцијата и судирот на интереси.

Во спортот е констатирано отсуство на транспарентност во финансирањето на спортските клубови и во „купопродажбата“ на спортисти, што овозможува опстојување на корупција при трансфер на спортисти во што се нема увид и потребна контрола во поглед на потеклото, висината и трошењето на средствата што им се на располагање на клубовите од јавни, приватни или меѓународни извори.

III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судир на интереси

Во Државните програми има утврдено повеќе мерки и активности за надминување на согледаните проблеми што се однесуваат во голема мерка на подобрување на законската регулатива и разработка на подзаконските акти.

Ќе треба да се воведат систем на редовни контроли и надзор од Државниот просветен инспекторат и други надлежни тела, особено врз постапките за лиценцирање и акредитација. Формирањето на Агенцијата за акредитација и евалуација дава верба во решавање на проблемот со доделувањето лиценци и акредитација на установи со тоа што ќе мора при изборот на нејзините членови да се почитуваат правилата за компетентност, независност и непристрасност на членовите и да се зајакне иницијалната и редовната контрола врз квалитетот на наставата и исполнувањето на бараните критериуми. Сето тоа конечно ќе треба да се воведат и во спортот.

Ќе треба да се изменат подзаконските акти во врска со избор на членовите на Националната комисија за учебници за основно и средно образование, во врска со постапките за избор на учебници, автори и рецензенти, како и на подзаконските акти за обезбедување правичност при селекцијата за користењето на студентските домови. Измена на Законот за високо образование е нужна за да се воведат забрана за вработување на државни функционери во високо образовните установи за време на нивниот мандат. Значајни измени се нужни во Законот за спортот како во делот на санкционирање на финансиските малверзации при трансфери на спортисти, така и за врбувањето спортисти. Поголема транспарентност и извештајност е нужна во финансирањето на спортските федерации и клубови.

Со оглед на нискиот степен на информираност и свест кај најшироката јавност за потребата од пријавување и борба против корупцијата во образованието и спортот, во Државните програми се утврдени повеќе активности и мерки - преку вградување на содржини за борба против корупцијата и судирот на интереси во образовните програми во сите степени на образованието, преку предавања, обуки и кампањи за ученици, студенти, родители и наставници, изработка на етички кодекси на образовните и спортските институции како и преку воведување систем за поттикнување на пријавувањето на корупцијата и судирот на интереси во овој сектор.

Во овој сектор се утврдени 7 проблеми, 21 активност, 30 индиктори на активност и 26 индиктори за ефективност.

СЕКТОР XI - Медиуми и граѓанско општество

I. Форми на корупција и судир на интереси

Во секторот на медиуми и граѓанско општество се утврдени различни проблеми и ризични фактори на корупцијата и судирот на интереси. Најголемиот дел од проблемите се однесуваат на трошењето на јавните и буџетските финансиски средства од страна на државните институции на нетранспарентен начин, со селективност, привилегии и отсуство на отчетност и надзор во давањето на финансиската поддршка.

Кај медиумите проблемите произлегуваат од неспроведување на постоечката регулатива за електронските медиуми и отсуство на регулатива за медиумите воопшто од аспект на ризиците за злоупотреба на службените и друг вид овластувања за лични цели и корист и од постоење и дејствување од позиција на судир на интереси.

II. Проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси

Како проблеми и ризични фактори за појавата на корупција и судир на интереси се утврдени:

- нетранспарентност при доделувањето јавни финансиски средства на здруженијата и фондациите од страна на државните институции

- отсуство на планирање на активности од страна на државните институции кои би можеле да ги извршуваат граѓански здруженија согласно со нивната улога во општеството по принцип на аплицирање со проекти

- селекција на граѓанските здруженија и фондации преку добивањето статус на здруженија од јавен интерес различен од другите граѓански здруженија

- нетранспарентност во трошењето на буџетските средства за медиумски кампањи

- отсуство на критериуми во областа на односите со јавноста со што би се разликувало јавното информирање на граѓаните за тековните владини политики и за работата на државните органи и институции со информации со кои треба во континуитет да се запознаваат граѓаните, од медиумските кампањи со цел популаризирање на партиско-политичките аспекти и успеси преку кампањи финансирани од јавни средства

- неспроведување на законските одредби од аспект на забранета концентрација на сопственост врз истородни или разнородни медиуми - телевизии, радија, весници, интернет портали

-неспроведување на одредбите на Законот за радиодифузна дејност во врска со поврзаноста на медиумите со центрите на политичка моќ

-прикривање на вистинскиот носител на сопственоста врз медиум наспроти формално регистрираниот што го попречува откривањето и санкционирањето

Врз основа на сите анализи и согледувања утврдено беше дека постои реален ризик за “корумпирање” на **здруженијата и фондациите** од страна на власта со јавни средства-средства од буџетот на РМ, буџетите на општините, јавните претпријатија, јавните фондови, како и со средства од странски фондови поради нетранспарентната постапка. Од овој аспект постои и ризик за судир на интереси поради можноста за финансирање на здруженија на граѓани и фондации во кои членуваат лица кои одлучуваат за доделувањето на средствата или ним блиски лица.

Од аспект на рамноправноста на граѓанските здруженија и фондации, беше заклучено дека постои ризик од корупција во можноста за добивање привилегиран статус на одреден број здруженија на граѓани и фондации како организации од јавен интерес. Одлуката за доделување на статусот на здружение од јавен интерес по предлог на владина комисија ја донесува Владата што како концепт го става невладиниот сектор под владина капа, што е и од системски и развоен аспект несоодветно и контрапродуктивно. Овие здруженија, според актуелната регулатива, треба да бидат финансирани со јавни средства со што се ставаат во привилегирана позиција од тие што нема да побараат или да добијат статус на организација од јавен интерес. Затоа се оспори потребата од постоење организации од јавен интерес особено начинот на нивното утврдување според важечкиот закон. Ова дотолку повеќе што е факт дека јавниот интерес се изразува во целите и дејноста на здружението кои треба токму и во законот да бидат јасно означени и видливи. Тие цели се разликуваат од оние на професионалните и струковите здруженија како и од здружувањето за задоволување на потесни, групни и лични интереси или афинитети. Од ваквото дефинирање на граѓанското здружување треба да се извлече законското решение за потребниот капацитет на одреденото здружение да аплицира за добивање работа на проект со јавни средства.

Како ризичен фактор беше детектирано и прашањето на трошењето на јавни и буџетски средства во **медиумите и за реклами и кампањи**. Владата како и други државни институции се меѓу најголемите огласувачи во државата, односно корисници на медиумските услуги со што се остава простор за ризик од корупција од аспект на користење на јавните средства за влијание врз работата на медиумите. Таков ризик постои и од аспект на судир на интереси, колку поради отсуство на примена на постојната регулатива за радиодифузијата, толку поради отсуство на попрецизна конкретна регулатива за медиумите односно за јавното информирање во целина.

III. Мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси

Согледаните проблеми и ризични фактори може да се систематизираат на неколку релации:

- неспроведување на постојната регулатива
- недоволна среденост на постапките
- недостиг на регулатива

Токму поради ова најголемиот дел на предлог мерките се поврзани со измени, дополнувања, но и усвојувања на нови нормативни акти, односно регулатива во секторот на медиумите и граѓанското општество.

Во врска со првото проблематично прашање на финансирање на здруженијата на граѓани и фондации од страна на државните институции се предлага измена на регулативата која се однесува на критериумите, правилата и процедурите за доделување на средствата, како и прецизно регулирање на овие прашања во Кодексот за добри практики за финансиска поддршка на здруженијата и фондациите донесен од Владата на Република Македонија.

Исто така потребна е измена на регулативата за воспоставување поголема отчетност за финансиското работење и резултатите од проектите на граѓанските организации што се финансираат со јавни средства.

Нужно е измена на Законот за здруженија и фондации и по прашањето за добивањето статус на организација од јавен интерес што ќе произлегува од јасните и прецизни критериуми утврдени во Законот и тој статус по сила на законот ќе го добијат организациите кои ги исполнуваат законските услови уште со нивната регистрација кај надлежниот државен орган.

Покрупна измена на регулативата е потребна за воведување на принципот на функционално партнерство меѓу владиниот и невладиниот сектор со цел државните органи во програмите за работа и буџетските средства за нивна реализација да предвидат можност одделни активности што се составен дел на нивните проекти од програмите за работа, а за кои има капацитетни регистрирани граѓански здруженија за активности од типот на: градење на јавната свест, кампањи за мотивирање на граѓаните, едукативни активности, анкети, истражувања, обуки и слични форми на дејствување на здруженијата, по принципот на јавен оглас да можат да им се доверат на извршување на граѓанските здруженија регистрирани за активности и прашања од соодветната област. Тоа истовремено подразбира спроведување на целосно транспарентна постапка и отчетност.

Поради согледаниот проблем и ризик од корупција и судир на интереси во оваа област, а со цел превенирање и ефикасно практично постапување и санкционирање од страна на надлежните институции, се предлага членовите на извршните органи на здруженијата и фондациите да бидат обврзани да достават Анкетен лист за својата имотна состојба и Изјава за интереси.

Во врска со неспроведувањето на регулативата за забрана на концентрација на медиуми се предлагаат измени на регулативата во правец на надзор над спроведување на законите. Да се предвиди обврска на институциите да соработуваат во правец на детектирање и отстранување на случаите на забранета концентрација на медиуми, но и санкции за непостапување во случаи на забранета концентрација, како и измена на регулативата во правец на превенција од учество на странски правни лица во концентрацијата на медиуми. Новата регулатива би наметнала обврска сите анализи и одлуки на регулаторот да бидат објавени на веб страница.

Во врска со неспроведувањето на регулативата која забранува поврзаност на сопственоста на медиумите со носители на јавни функции, како и со центри на политичка моќ, се предлагаат измени на регулативата во правец на надзор над спроведувањето на законите и во правец на транспарентност на сопственоста. Се предлага во измените на регулативата да се прецизира начинот на откривање на поврзаноста на носители на јавни функции со сопственоста на медиумите и да се одредат санкции во случај на непостапување.

За прашањето на трошење буџетски средства за медиумски кампањи и финансиска поддршка на одделни медиуми се предлага подобрување на регулативата која ја регулира работата на Владата во правец на планирање, утврдување критериуми и транспарентност на целите на кампањата, причини, мерливост на ефектите и резултатите со цел проверка на оправданоста на трошењето јавни средства за ваква намена. (Закон за Влада на РМ и Деловникот за работата на Владата на РМ). Измените на регулативата треба да подразбираат јасни и транспарентни критериуми и достапност на сите медиумски економски оператори со цел остварување конкуренција за квалитетно извршување на услугите од овој вид.

Што се однесува до недостигот на регулатива во оваа сфера, а со која би се спречиле согледаните ризици и проблеми и би се подобрило практичното постапување и санкционирање од страна на надлежните институции во кругот на обврзници за доставување Анкетен лист за имотната состојба и Изјава за интереси да се вклучат и сопствениците на сите видови медиуми и да се предвиди во изјавата за интереси и прашање за поврзаност на носител на јавна функција со сопственост врз медиум.

Во целина во овој сектор во акциониот план се утврдени вкупно 6 проблеми-ризици фактори, планирани се 14 активности, утврдени 19 индикатори на активностите и вкупно 25 индикатори за мерење на ефективност од реализирањето на утврдените активности.

Државна програма за превенција и репресија на корупцијата

**Државна програма за превенција и намалување на појавата на судир
на интереси**

Акционен план

2011 – 2015 година

СЕКТОР I – Политички сектор

1.Проблем/ризичен фактор: Недоволна транспарентност и надзор врз тековното материјално–финансиско работење на политичките партии, синдикатот и граѓанските организации

Образложение: Не се врши тековен надзор врз материјално–финансиското работење на политичките партии, синдикатот и граѓанските организации наспроти јавните критики дека овие субјекти обезбедуваат финансиски средства од сомнителни зделки, дека постојат “партиски фирми” кои се привилегирани и преку кои се користат јавни средства. ДКСК има надлежност во ЗСК да покренува иницијативи за контрола, меѓутоа нема соодветна поддршка во другите закони за да може оваа своја надлежност да ја остварува преку непосреден увид во тековното финансиско–материјално работење на овие субјекти

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Измена на Законот за финансирање на политичките партии во насока на поднесување до ДКСК на полугодишни извештаи за тековното работење, како и обврска годишниот финансиски извештај да се доставува и до ДКСК	1. Изменет Закон 2. Доставени полугодишни и годишни финансиски извештаи до ДКСК	МП ДКСК	Втор	2012	1. Број на доставени извештаи 2. Број на поведени постапки врз основа на поднесени извештаи	
2. Измена на Законот за банките во насока на овозможување достапност на ДКСК до банкарските изводи од ж/с-ки на политичките партии, синдикатите и ГО	1. Изменет Закон за банки и овозможена ефективна достапност на ДКСК до банкарските изводи од жиро сметките на политичките партии, синдикатите и ГО	МФ МП ДКСК	Втор	2012		

2.Проблем/ризичен фактор: Во изборната и другата регулатива што се однесува на изборите постојат слабости што создаваат ризик од нејзино директно прекршување

Образложение: Воведената извештајност во изборниот процес е проследена со висок формализам без потребниот увид во реалните финансиски средства, нивните извори и намени што влијае врз ефикасното надлежно санкционирање на прекршувањето.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
<p>1. Измена на Изборниот законик и на Законот за финансирање на политичките партии во правец на изработка на наменски образец за изборниот извештај приспособен на видот на приходите и видот на расходите по намени;</p> <p>-Обврска организаторите на изборната кампања заедно со финансиските извештаи да ги достават своите жиро сметки отворени за изборната кампања</p> <p>- Обврска организаторите на изборната кампања да достават завршна сметка за финансиско работење во претходната година за правните лица и нивните донатори</p> <p>- Наменската жиро сметка да се затвори со денот на поднесување на финалниот финансиски извештај</p>	<p>1. Изменет Изборен законик и Закон за финансирање на политичките партии</p> <p>2. Изработен образец</p>	<p>МП МФ ДКСК</p>	<p>Прв</p>	<p>2012</p>	<p>1. Број на прекршувања на законите и поведени соодветни постапки</p> <p>2. Број на донесени одлуки и изречени мерки и санкции</p>	

<p>-Да се обезбеди проверливост на податоците за донациите од физичките лица</p> <p>-За донациите да не може да плаќа трето лице</p> <p>-Да се отвори можност изборни донации да се прибираат во точно утврден период порано од изборната кампања и да се водат на посебна подсметка од која би биле трансферирани на наменската жиро сметка за изборната кампања</p> <p>- Во финансирањето на медиумското претставување да се оневозможат попусти што неможе да се контролираат, а со кои се пречекоруваат законските лимити за донирање</p> <p>- На одлуката за распределба на буџетските средства по основ на освоени мандати на изборите да и претходи ревизија на финансиските извештаи на организаторите на изборната кампања</p>						
---	--	--	--	--	--	--

- Да се намали рамката на максимално дозволените лимити за изборната кампања

3.Проблем/ризичен фактор: Висок степен на дискрециони овластувања со големи разлики во нивниот интензитет меѓу одделни јавни функции

Образложение: Постои висок степен на дискрециони овластувања на одделни позиции и поединци кои во практиката тешко се контролираат, а што влијае врз ефикасното постапување на надлежните надзорни органи.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1.Анализа на дискреционите овластувања во сите сегменти во системот на власта	1. Изготвена анализа	ДКСК	Втор	2014		Да

4. Проблем/ризичен фактор: Отсуство на ефекти од примена на Законот за лобирање

Образложение: Недоречености и недоволното познавање на поимот и содржината на лобирањето, како во политичките така и во другите општествени кругови, наспроти широко распространетото лобирање надвор од законската рамка. Ризикот од корупција постои со непријавување на случаи на лобирање и недозволено лобирање и негова употреба за скриени нелегитимни и нелегитимирани интереси финансирани од непознати и неконтролирани извори со што се оневозможува ефикасен надзор.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1.Измена на Законот за лобирање	1. Изменет Закон за лобирање	МП ДКСК	Прв	2012-2013		
2. Работилници, изработка на водич за лобирање, едукација и кампањи	1. Изготвен водич за лобирање 2.Кампања за едукација	ДКСК	Втор	2013		

	3. Создадени материјали (програми) за обуки и определена институција за спроведување на обуки					
3. Етички кодекс за лобисти	1. Усвоен етички кодекс	МП	Втор	2013		
4. Воведување регистер на лобирањето со цел јакнење на надзорот од страна на ДКСК	1. Воведен регистер	ДКСК	Втор	2013	1. Број на покренати постапки 2. Број на изречени мерки	
5.Проблем/ризичен фактор: Висок процент на донесување на закони по скратена односно итна постапка, (иако деловникот на собранието утврдува повеќе фази на подготовка на законите), со што не се овозможува вклучување во законскиот процес на општествено релевантни и заинтересирани субјекти						
Образложение: Немоžност за вклучување на сите општествено релевантни и заинтересирани субјекти.						
Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Во постапката за донесување на Закон да се вклучуваат коморите, струкови здружениа, ГО, со цел законите да го опфатат најширокиот круг на интереси не само оние на политичките субјекти	1. Обезбедени мислења во фазата на подготовка на законите	Собрание на РМ	Втор	2012-континуирано	1. Број на обезбедени мислења 2. Број на прифатени мислења и сугестии	Во постапката за донесување на Закон, да се вклучуваат коморите, струкови здружениа,

						ГО, со цел законите да го опфатат најширокото круг на интереси не само оние на политичките субјекти
--	--	--	--	--	--	---

СЕКТОР II - Правосудство

1. Проблем/ризичен фактор: Отсуство на стабилна и трајна независност на судството и судиите

Образложение: Независноста на судството е основа на владеењето на правото. Самостојноста и независноста на судството е одраз на неговото место како рамноправен столб на власта во однос на другите власти, законодавната и извршната. Судството е самостојно во спроведувањето на законите и не смее да подлежи на какви и да е влијанија и притисоци од други институции, центри на економска, политичка, медиумска и други видови моќ. И покрај евидентниот напредок во правец на јакнење на независноста, сеуште има простор за натамошно подобрување како на нормативната рамка, така и на условите и околностите кои влијаат врз практичното остварување на независноста на судството и врз остварувањето на потребниот интегритет на судиите.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Измена на Законот за судовите и на Законот за судскиот совет на РМ со цел обезбедување поголема заштита на независноста, самостојноста и непристрасноста на судиите во извршувањето на судската функција	1.Изменет Законот за судовите и Законот за судски совет на РМ	МП	Прв	2012-2013		
2. Измена на Законот за судовите и на Законот за судскиот совет на РМ со цел оневозможување судиите да извршуваат други дејности и да обавуваат и други професии	1.Изменет Законот за судовите и Законот за судски совет на РМ	МП	Прв	2012-2013		

3.Соодветна реакција и поактивен однос на Судскиот совет на РМ како и на Здружението на судии на РМ во заштита на судиите во случаи на повреда на независноста и угледот на судиите	1.Воспоставен систем на информирање на јавноста за релевантните факти и околности за конкретни случаи на повреда	Судски совет на РМ Здружение на судии на РМ	Прв	2012-континуирано		
4.Целосно осамостојување на судскиот буџет со цел да се овозможи самостојност во финансирањето на сите активности на судовите, а особено вработувања без согласност на Министерство за финансии	1.Изменет Законот за судски буџет	МП МФ Судски буџетски совет	Прв	2013	1.Споредбена анализа за ефектите од променетиот закон	
5. Подигање на професионализмот, личниот интегритет и углед на судиите соодветно на нивното место и улога во правосудниот систем и во општеството во целина	1.Организирани семинари, јавни дебати и работилници кои ќе обработуваат теми за состојбите со независноста, самостојноста и непристрасноста на судската функција и интегритетот на судиите	Здружение на судии на РМ Академија за судии и јавни обвинители	Прв	2012-континуирано	1.Број на одржани дебати/број на учесници 2.Број на одржани обуки/број на обучени	Да

<p>6. Преиспитување на законската регулатива во врска со разрешување на судиите поради нестручно и несовесно работење и разграничување на постапките за разрешување од дисциплинските постапки</p>	<p>1.Организирани стручни расправи во врска со практичната примена на одредбите кои се однесуваат на разрешување на судиите поради нестручно и несовесно работење и разграничување на постапките за разрешување од дисциплинските постапки</p>	<p>Здружение на судии на РМ МП Судски совет на РМ</p>	<p>Прв</p>	<p>2013-2015</p>		<p>Да</p>
<p>7. Зајакнување на капацитетите на судовите</p>	<p>1.Обезбедени човечки ресурси 2.Обезбедена материјално техничка опременост</p>	<p>Судски совет на РМ Судски буџетски совет</p>	<p>Прв</p>	<p>2012</p>		
<p>8. Преиспитување на одредбите кои ги пропишуваат условите за избор на членови на Судскиот совет на РМ</p>	<p>1.Организирани стручни расправи и препораки во врска со критериуми што мора да ги исполнуваат членовите на ССРМ и соодветни измени на Законот за судскиот совет на РМ</p>	<p>МП Здружение на судии на РМ</p>	<p>Прв</p>	<p>2013</p>		<p>Да</p>

	<p>2.Изготвени критериуми за избор</p> <p>3.Променет Устав и Закон за судскиот совет на РМ во насока Министерот за правда да не биде член на ССРМ</p>					
<p>9. Измена на Законот за Академијата за судии и јавни обвинители и Законот за судски буџет во насока на обезбедување поголема финансиска, кадровска и организациска самостојност</p>	<p>1.Изменет Законот за Академијата за судии и јавни обвинители и Законот за судски буџет</p>	<p>МП Судски буџетски совет Академија за судии и јавни обвинители</p>	<p>Прв</p>	<p>2012-2013</p>		

2. Проблем/ризичен фактор: Недоволна транспарентност во работењето

Образложение: Транспарентноста е важен аспект во работењето на судовите и другите правосудни институции и во голема мера влијае врз перцепцијата на јавноста и довербата во институциите. Граѓаните имаат право да добиваат информации за законите, законските измени, судските процедури, судските одлуки, критериумите за вработување, унапредување на судиите и судската администрација, за текот и исходот на судските постапки. Недоволно се ажурираат интернет страниците на судовите, годишните извештаи за работата на судовите не се објавуваат јавно, не се спроведува доследно законската обврска за објавување на судските одлуки со што се зголемува просторот за корумпираност на судиите, а јавноста и граѓанското општество не можат до крај да се уверат во издржаноста на судските одлуки. Сеуште не е обезбедено континуирано информирање на јавноста за важни прашања од работата на судовите преку гласноговорници и други форми на односи со јавноста.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Создавање кадровски и технички предуслови за имплементација на обврските за транспарентно работење согласно со Законот за судовите	1.Редовно ажурирани постоечките веб страници 2.Објавени сите судски пресуди 3.Објавени начелните правни ставови и мислења на Врховниот суд на РМ 4.Објавени годишни извештаи за работењето на судовите	МП Врховен суд на РМ судови	Прв	2013-2014	1.Број на донесени /број на објавени судски одлуки 2.Број на судови /број на објавени извештаи	Да

2. Зајакнување на транспарентноста со назначување на лице за односи со јавноста-портпарол на ниво на Врховен суд и Управен суд и по апелациони подрачја, како и обука на тие лица преку Академијата за судии и јавни обвинители	1. Изменети актите за организација и систематизација на работните места 2. Спроведени обуки	Врховен суд на РМ Судски буџетски совет Академија за судии и јавни обвинители	Прв	2012-2013		Да
3. Воспоставување методологија и редовно статистичко следење на предметите за дела од областа на корупцијата	1. Воспоставен унифициран систем за следење на предметите	МП Врховен суд на РМ	Прв	2013-2015		Да

3. Проблем/ризилен фактор: Отсуство на севкупен капацитет на јавното обвинителство за остварување на новата улога согласно со Законот за кривична постапка во услови на присутните непокриени простори за јавнообвинителска заштита на јавните интереси и добра

Образложение: Постои неопходна потреба од зајакнување на севкупните капацитети на јавното обвинителство од аспект на новата улога во согласност со новиот Закон за кривична постапка. Јавното обвинителство има нагласена улога и значење во борбата со криминалот и корупцијата, особено со укинување на судската истрага стана единствен носител на истрагата и законитоста во постапувањето на полицијата по налозите на јавното обвинителство. Новата позиција на јавното обвинителство бара зајакнување на соработката и со другите органи со посебни истражни овластувања и специјализираните институции во борбата против организираниот криминал и корупцијата. Во таа насока неопходно е да се зајакне постапувањето на јавниот обвинител по службена должност, а ОЈО за организиран криминал и корупција да има примарна улога во постапувањето по делата од овие области.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Следење на Акциониот план за имплементација на Законот за кривична постапка	1. Реализирани активности од Акциониот план	МП Совет на јавните обвинители на РМ	Прв	2012-континуирано	1. Создадени услови за ефективна примена на законот	

2.Создавање капацитети за овозможување на доминантната улога на јавното обвинителство во истрагата	1.Формирани Истражни центри и други капацитети во ЈО 2.Донесени подзаконски акти	МП Совет на јавните обвинители на РМ МВР, ЦУ,УФП	Прв	2012-2013	1.Намален број на отфрлени пријави по основ на застареност на кривично гонење	Да
3. Проверка на кругот на кривичните дела што се гонат по службена должност во контекст на неопходно проширување на обвинителската надлежност во јакнење на заштитата на јавниот интерес, средства и добра	1.Спроведени стручни работилници	ДКСК ОЈО за организиран криминал и корупција ЈО на РМ	Прв	2012	1.Проширен кругот на јавно обвинителско постапување по службена должност	Да
4. Измена на Законот за јавното обвинителство и Законот за кривична постапка во насока на утврдување на карактерот на иницијативата за кривично гонење како алатка на специјализираните институции во борбата против организираниот криминал и корупцијата и постапувањето на јавниот обвинител кон ваквите иницијални акти	1.Изменети закони	МП	Прв	2012-2013	1.Број на поднесени иницијативи/ број на превземени истражни дејствија	

5. Транспарентност на стандардите за работењето на јавното обвинителство	1.Подготвени и објавувени обвинителските стандарди (упатства) за постапување	Совет на јавните обвинители на РМ Здружение на јавните обвинители на РМ Здружение за кривично право на РМ	Прв	2012-2015	1.Објавени упатства на веб страницата на ЈО	
6. Преиспитување на условите и постапката за избор и разрешување на Јавниот обвинител на РМ	1.Стручна расправа 2.Измена на Уставот на РМ, Законот за советот на јавните обвинители на РМ и Законот за јавно обвинителство	МП Совет на јавните обвинители на РМ Здружение на јавните обвинители на РМ	Прв	2012-2013		Да
7. Преиспитување и измена на одредбите со кои се пропишува надлежноста и составот на Советот на јавните обвинители на РМ	1.Стручна расправа 2.Измена на Уставот на РМ и на Законот за советот на јавните обвинители на РМ 3.Министерот за правда да не биде член на СЈОРМ	МП Совет на јавните обвинители на РМ Здружение на јавните обвинители на РМ	Прв	2012-2013		Да

8. Зајакнување на транспарентноста со објавување на статистики за текот на предметите, постапувањето и крајниот исход	1.Објавени статистики	Совет на јавните обвинители на РМ ЈО на РМ	Прв	2012-2013		
9. Измена на Законот за јавното обвинителство со цел оневозможување јавните обвинители да извршуваат други дејности и да обавуваат и други професии	1.Изменет закон	МП	Прв	2012-2013		

4. Проблем/ризичен фактор: Недоволна самостојност на Државното правобранителство на РМ

Образложение: Да се обезбеди поголема самостојност и независност на Државното правобранителство на РМ.

Крајно е неопходно конечно да се направи измена на Законот за државното правобранителство во правец на осамостојување на Државниот правобранител на РМ од извршната власт, со што државното правобранителство би добило независност и би функционираше како орган за заштита на имотно-правните интереси на државата во целина.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Донесување нов Закон за Државното правобранителство на РМ со цел да се обезбеди поголема самостојност на Државниот правобранител на РМ, да се дефинира посебна постапка за негово назначување и разрешување и оваа институција да се направи независна од извршната власт	1.Донесен нов закон	МП Државно правобранителство на РМ	Прв	2012		

- да се изготви и спроведе систем за оценување на работата на државните правобранители - да се подобри системот на плати на државните правобранители и државните службеници						
--	--	--	--	--	--	--

5. Проблем/ризичен фактор: Отсуство на системски контроли врз работењето на нотарите, извршителите и адвокатите

Образложение: Неправилната примена или злоупотребата на законот го загрозува владеењето на правото и го нарушува кредибилитетот на правосудниот систем. Тоа создава можности за корупција, а отсуството или непостојаното контролирање и надзор врз работењето остава простор за неоткривање и неказнување на коруптивни дела.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Да се зајакне спроведувањето на надзорот со востановување системски контроли врз работењето	1. Спроведени системски контроли	МП Адвокатска комора на РМ Комора на извршители на РМ Нотарска комора на РМ	Прв	2012-континуирано		

СЕКТОР III – Јавна администрација

1 Проблем/ризичен фактор: Нецелосно воспоставен децентрализиран систем на управување со јавните средства и недоволно усогласени процедури за финансиско управување и контрола

Образложение: Централизираниот систем на управување со јавните средства во кој раководителот на субјектот е овластено лице за преземање на обврски и лице овластено за плаќање овозможува злоупотреба на средствата и остава простор за корупција. Истовремено тој оневозможува делегирана менаџерска одговорност на сите раководители во трошењето на јавните средства. Процедурите за преземање на финансиски обврски и процедурите за плаќање се недефинирани што исто така овозможува разни форми на злоупотреба на средствата.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Воспоставување на целосно децентрализиран систем на управување со финансиите	1.Изготвени решенија за внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет	Буџетски корисници од прва линија, фондовите, општините и Градот Скопје МФ	Прв	2012-континуирано	1.Број на институции кои донеле решенија за внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет	Да
2. Изготвување на процедури за преземање на финансиски обврски и процедури за плаќање	1.Изготвени и одобрени процедури	Буџетски корисници од прва линија, фондовите, општините и Градот Скопје МФ	Прв	2012 - 2013	1.Број на институции кои донеле процедури за преземање на финансиски обврски и процедури за плаќање	

2. Проблем/ризичен фактор: Недостаток на гаранции за стриктно спроведување на процедурите за работа

Образложение: Почитувањето и стриктното спроведување на процедурите за работа директно зависи од стручната помош која ќе им биде пружена на функционерите и вработените во јавната администрација. Во тој процес, клучна е улогата на внатрешната ревизија во институциите на јавната администрација, која треба да биде зајакната. При тоа, треба да се елиминира отпорот кон внатрешната ревизија и да се воспостави лиценциран внатрешен ревизор.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Основање и екипирање на единици за внатрешна ревизија (ЕВР) во сите буџетски корисници од законодавната, извршната и судската власт и фондовите	1.Основани ЕВР и вработени внатрешни ревизори согласно критериумите	МФ Поединечни институции на јавната администрација	Прв	2012 - 2013	1.Број на основани ЕВР и број на потребни внатрешни ревизори согласно со критериумите	Да
2. Измена на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола во насока на воведување лиценца за внатрешните ревизори	1.Изменет закон	МФ	Прв	2012-2013	1.Број на издадени лиценци	

3. Основање и екипирање на единици за финансиски прашања (ЕФП) во сите буџетски корисници од законодавната, извршната и судската власт и фондовите	1.Основани ЕФП и вработени лица согласно критериумите	МФ Поединечни институции на јавната администрација	Прв	2012 - 2013	1.Број на основани единици за финансиски прашања /број на потребни вработувања во единиците за финансиски прашања согласно критериумите	Да
--	---	---	-----	-------------	---	----

3.Проблем/ризичен фактор: Недостаток на проценка на ризикот од појава на корупција во институциите на јавната администрација

Образложение: Можностите за спречување на корупцијата во јавната администрација значително се зголемуваат ако претходно е извршена проценка и идентификација на местата и процедурите каде што е извесно нејзиното појавување. Претходната проценка од овој тип овозможува концентрација на превенцијата и откривањето на корупцијата во т.н. невралгични точки, како и дополнително зајакнување на процедурите во правец на заштита од корупцијата.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Изготвување на Стратегија за управување со ризици и Регистар на ризици кај директните буџетски корисници и фондовите	1.Изготвена Стратегија за управување со ризици 2.Изготвен Регистар на ризици	МФ Поединечни институции на јавната администрација	Прв	2012	1.Број на изготвени стратегии за управување со ризици и регистри на ризици	

2. Спроведување на годишни само-проценки на одделни високоризични процеси во системот за финансиско управување и контрола	1.Спроведени само-проценки	МФ Поединечни институции на јавната администрација	Прв	2012 – 2015	1.Број на спроведени самопроценки	
4.Проблем/ризичен фактор: Отсуство на систематизирани мерки за спречување на корупцијата (планови за интегритет)						
Образложение: Спречувањето на корупцијата во институциите на јавната администрација би било далеку поефикасно ако однапред е изготвен систем од мерки за нејзина превенција, врз основа на проценката на ранливоста и ризикот за нејзино појавување. Таквите „планови за интегритет“ треба да ги изготви секоја институција на јавната администрација и да предвиди конкретни мерки за спречување на корупцијата во секоја од идентификуваните невралгични точки.						
Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Измена на Законот за спречување на корупцијата со воведување на законска обврска за донесување на планови за интегритет	1.Изменет ЗСК	МП ДКСК	Прв	2012-2013		
2.Обука за изготвување на планови за интегритет	1.Спроведени обуки	ДКСК МП МИОА	Прв	2013-2015	1.Број на спроведени обуки/број на обучени лица	Да
3. Изготвување и донесување на планови за интегритет	1.Донесени планови за интегритет	ДКСК (сите институции)	Прв	2013- 2015	1.Број на донесени планови за интегритет	

5.Проблем/ризичен фактор: Недостаток на јавна контрола врз работата на администрацијата

Образложение: Контролата врз работата на администрацијата од страна на внатрешната ревизија е ограничена и не може до крај да биде ослободена од субјективни слабости. Остварувањето на услови за дополнителна јавна контрола над институциите на јавната администрација значително ќе ги зголеми можностите за превенција и откривање на корупцијата во нив.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Изготвување насоки за спречување, откривање, известување и постапување со неправилностите	1.Изготвени и донесени насоки	МФ УФП-АФКОС	Прв	2012 - 2013		
2. Спроведување на обуки за стручно оспособување на лицата задолжени за пријавување на неправилности согласно Програма за обука на АФКОС	1.Изготвена Програма за обука 2.Спроведени обуки	МФ УФП-АФКОС	Прв	2012 - 2013	1.Број на спроведени обуки/број на обучени лица	Да
3.Изготвување на Национална стратегија за спречување на неправилности и измами за заштита на финансиските интереси на ЕУ во РМ	1.Изготвена и усвоена Национална стратегија	МФ УФП-АФКОС	Прв	2012 - 2013		
4. Законско уредување заради обезбедување систематска и институционална заштита на лицата кои пријавуваат корупција (whistle blowers)	1.Изменет ЗСК	МП ДКСК МИОА	Прв	2012 - 2013	1.Број на пријавени случаи на корупција	

<p>5. Спроведување на обуки за администрацијата и приватниот сектор за примена на законот за заштита на лица кои пријавиле корупција</p>	<p>1.Спроведени обуки</p>	<p>ДКСК МИОА</p>	<p>Прв</p>	<p>2012 - 2015</p>	<p>1.Број на сprovedени обуки/број на обучени лица</p>	<p>Да</p>
--	---------------------------	----------------------	------------	--------------------	--	-----------

СЕКТОР IV – Органи за спроведување на законот

1.Проблем/ризичен фактор: Недостаток на транспарентност во работењето

Образложение: Транспарентноста е важен аспект во работењето на институцијата и во голема мера влијае врз перцепцијата на јавноста и нејзината доверба во институцијата. Јавноста бара соодветен пристап до информации во врска со законите, законските измени, подзаконските акти, надлежностите, процедурите за работење, менаџирањето, кадровската и техничката екипираност на институцијата и нејзините стратешки документи. Нетранспарентното работење може да биде извор на злоупотреби, неприкажување на вистинските состојби во работењето со цел да се заштити имиџот на институцијата во јавноста. Ваквата состојба ја ослабува јавната доверба и се заканува на демократските процеси во земјата.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Изготвување на функционална веб страна во Управата за финансиска полиција и нејзино редовно (континуирано) ажурирање	1.Изготвена веб страна со објавување на сите содржини достапни за јавноста 2.Обезбедени ресурси за редовно ажурирање на веб страната	УФП	Прв	2012-2013		Да

2.Проблем/ризичен фактор: Недоволна координација и ефикасност на институциите

Образложение: На органите за спроведување на законот им недостасува координација и меѓусебна размена на информации, што ја намалува нивната ефикасност и ефективност. Неизградени или неунифицирани бази на податоци, немање повратни информации или неповрзаност на информации за започнати случаи и нивна финализација, преклопување на надлежностите, слаба или недоволна техничка и кадровска екипираност како и недоволно обучен и остручен кадар за примена на специјалните истражни мерки, ја намалуваат ефикасноста на органите за спроведување на законот во борбата против организираниот криминал и корупцијата.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1.Воспоставување на унифицирани и усогласени бази (Закон за електронско управување)	1.Воспоставени унифицирани бази на податоци 2.Доставени известувања до МИОА за воспоставување на базите	Органи за спроведување на законот ДКСК МИОА	Прв	2012 – 2013	1.Број на новорегистрирани и усогласени бази на податоци	Да
2.Поврзување на базите на податоци во информациски систем за комуникација меѓу институциите по електронски пат	1.Воспоставен систем на меѓусебна поврзаност на базите на податоци 2.Издадени сертификати за функционалност на информациските системи	Органи за спроведување на законот ДКСК МИОА	Втор	2012- 2015	1.Број на издадени сертификати за функционалност на на информациските системи	Да

3.Спроведување обуки за работење со базите на податоци и остварување на комуникацијата по електронски пат	1.Спроведени обуки	Органи за спроведување на законот ДКСК МИОА	Втор	2012- 2015	1.Број на одржани обуки /број на обучени кадри	Да
4. Подобрување на кадровско техничката екипираност на институциите	1.Доекипирани институции со соодветен кадар 2.Исполнети стандарди за техничка опременост на институциите	Органи за спроведување на законот ДКСК	Прв	2012- 2015		Да
5.Подобрување на кадровско техничката екипираност на институциите за примена на специјални истражни мерки	1.Доекипирани институции со соодветен кадар 2.Исполнети стандарди за техничка опременост на институциите	МВР УФП	Прв	2012- 2013		Да
6. Стручно усовршување и оспособување на кадрите за спроведување на специјални истражни мерки	1.Спроведени обуки, семинари, работилници	МВР УФП	Втор	2012- 2015	1.Број на одржани обуки/број на обучени кадри	Да

<p>7. Воспоставување систем на размена на податоци, што опфаќа методологија за унифицирано собирање, одржување и размена на податоци меѓу Органите за спроведување на законот со цел следење на криминалното однесување</p>	<p>1. Воспоставена Национална база на податоци за криминалистичко разузнавање</p>	<p>Органи за спроведување на законот</p>	<p>Прв</p>	<p>2012- 2014</p>		<p>Да</p>
<p>8. Зајакнување на соработката меѓу ДКСК и Органите за спроведување на законот</p>	<p>1. Остварени периодични средби 2. Донесени заклучоци и утврдени насоки за натамошно делување</p>	<p>Органи за спроведување на законот ДКСК</p>	<p>Прв</p>	<p>2012- 2015</p>	<p>1. Број на остварени средби и донесени заклучоци од средбите 2. Број на остварени средби и теми опфатени на средбите</p>	<p>Да</p>

3.Проблем/ризичен фактор: Недоволна транспарентност и отчетност во однос на откривањето на имотната состојба на јавните функционери

Образложение: Постои законска обврска за пријавување на имотната состојба и интересите, но сепак е недоволно спроведена и нема соодветни контроли.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1.Откривање на имотната состојба и интересите	<p>1.Изменети ЗСК и ЗССИ во делот кој се однесува на прецизирање на лицата кои имаат обврска да пријават имотна состојба и интереси, до кого се поднесува и начинот на постапување (ДКСК и единици во институциите)</p> <p>2.Изменети ЗСК и ЗССИ во насока на воведување на Регистар на функционери</p> <p>3.Воведување обврска за пријавување промена на интереси</p>	МП ДКСК	Прв	2012-2013	<p>1.Институции кои имаат обврска да достават податоци за функционери/ институции кои доставиле податоци</p> <p>2.Број на избрани и именувани лица/број на извршени проверки на имотната состојба и судир на интереси во ДКСК</p> <p>3.Број на формирани единици во институциите (одделенија и оддели)/ број на проверени Анкетни листови и</p>	

	4..Изменти ЗСК и ЗССИ во делот за проверка на податоците од Анкетните листови и Изјавите за интереси				Изјави за интереси	
2. Спроведување обуки за обврзниците за поднесување на Анкетни листови и Изјави за интереси	1.Спроведени обуки	ДКСК	Прв	2013-континуирано	1.Број на спроведени обуки/број на обучени лица	

СЕКТОР V – Царина

1.Проблем/ризичен фактор: Недостаток на гаранции за стриктно спроведување и почитување на стандардните постапки и процедури од страна на вработените во Царинската управа

Образложение: Вработените во Царинската управа се должни совесно, одговорно, стручно и непристрасно да ги почитуваат и спроведуваат законските прописи и подзаконските акти. Само со професионално, законско и етичко постапување ќе се зајакне интегритетот на царинските службеници, а со тоа и ќе се придонесе за отстранување на можноста за појава на корупција. Секое дејствие или пропуст кое вработениот ќе го стори при вршење на својата должност, а за тоа како возврат бара или прифаќа некаква корист, погодност или интерес како и секое пречекорување и прекршување на стандардните постапки и процедури, злоупотреби на службената должност или пречекорување на законските овластувања, претставува корупција. Царинската управа постојано презема мерки и активности за намалување на корупцијата во Царинската управа, но коруптивната активност во поединечните пројавни облици сеуште постои. Корупцијата ја дискредитира Царинската управа и деструктивно делува на нејзиното севкупно работење, што пак од своја страна доведува до намалување на довербата од јавноста.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1.Спроведување на внатрешни контроли и ревизии како гаранција за доследно и успешно спроведување на процедурите за работа	1.Спроведени контроли	ЦУ	Прв	2012 - 2015	1.Број на спроведени контроли и изготвени извештаи	
2. Изготвување на процедури за постапување на царинските службеници во случаи на пасивен поткуп	1.Изготвени процедури	ЦУ	Прв	2012 - 2013		

3.Ефикасно спроведување на Кодексот за однесување на царинските службеници	1.Организирано семинари за запознавање на царинските службеници со правилата на однесување 2.Постојан надзор врз примената на кодексот со извештај за утврдени случаи на непочитување на одредбите од кодексот	ЦУ	Прв	2012 - 2015	1.Број на организирани семинари/број на запознаени царински службеници 2.Број на изготвени извештаи /број на изречени мерки	Да
4.Спроведување на специјализирани обуки за царинските службеници за јакнење на интегритетот и борбата против корупцијата	1.Спроведени обуки	ЦУ	Прв	2012-2015	1.Број на спроведени обуки/број на обучени царински службеници	Да
5.Спроведување истражување за степенот на распространетост на корупцијата во царинската служба меѓу субјекти кои доаѓаат во контакт со царинските службеници	1.Спроведено истражување 2.Изготвен извештај од истражувањето со дадени наоди и препораки	ЦУ ДКСК ГО	Втор	2013-2015	1.Добиени препораки за преземање на активности во насока на намалување на корупцијата во царинските служби	Да

<p>6. Зајакнување на контролните механизми во откривање и санкционирање на постапување спротивно на законските одредби, оперативните инструкции и Кодексот на однесување</p>	<p>1. Спроведени системски контроли во сите организациони единици</p> <p>2. Спроведени вонредни и ненајавени контроли</p>	<p>ЦУ</p>	<p>Прв</p>	<p>2012-2015</p>	<p>1. Број на спроведени контроли/утврдени злоупотреби и изречени санкции</p> <p>2. Број на спроведени вонредни и ненајавени контроли /утврдени злоупотреби и изречени санкции</p>	
<p>7. Спроведување на посебни истражни мерки за собирање на релевантни докази за коруптивно и незаконско однесување на царинските службеници</p>	<p>1. Обезбедени капацитети за спроведување на посебни истражни мерки</p>	<p>ЦУ</p>	<p>Прв</p>	<p>2012-2015</p>		<p>Да</p>

2.Проблем/ризичен фактор: Недостаток на проценка на ризикот од појава на корупција во Царинската управа

Образложение: Можностите за спречување на корупцијата се зголемуваат ако претходно е извршена проценка и идентификација на местата и деловите во процедурите каде е веројатно нејзиното појавување. Претходната проценка од овој тип овозможува концентрација на превенцијата и откривањето на корупцијата во ризичните точки, како и дополнително зајакнување на процедурите во правец на заштита од корупцијата. Со тоа ќе се обезбеди подобрување на ефикасноста и ефективноста на царинската служба и извршувањето на надлежностите на Царинската Управа.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1.Имплементација на Стратегијата за управување со ризик на Царинската управа	1.Изготвен Регистар на ризици 2.Утврдени и применети конкретни мерки за ограничување и успешно справување со ризиците	ЦУ	Прв	2012 – 2015		Да
2. Спроведување само-проценка на одделни високоризични процеси на системот за финансиско управување и контрола во Царинската управа	1.Спроведени само-проценки 2.Изготвени извештаи со резултати од само-проценката и дадени препораки	ЦУ	Прв	2012 – 2015 (еднаш годишно)	1.Број на спроведени самопроценки и утврдени ризици	

3.Проблем/ризичен фактор: Недоволно развиен систем на комуникација и соработка со јавноста

Образложение: Присутноста и влијанието на јавноста е ефикасен инструмент за подобрување на услугите и борбата против бирократијата и корупцијата. Отсуството на влијание на јавноста врз носењето на одлуките создава чувство на недопирливост и предизвикува недостаток на одговорност кај доносителите на одлуките, што има сериозен потенцијал да резултира со незаконити и коруптивни постапки. Јавност во работата, како основа за транспарентно, квалитетно и организирано спроведување на надлежностите, добивање повратно мислење од граѓаните и подигање на нивото на одговорност и отчетност на Царинската управа, протокот на информации во Царинската управа и кон јавноста, како и правата и обврските на царинските службеници, се предуслов за поголема доверба на граѓаните во работата на Царинската управа.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Донесување правилник заради воспоставување на стандарди за јавност во работата на Царинската управа	1.Донесен правилник	ЦУ	Прв	2012 - 2013		
2. Обезбедување поголемо користење на граѓанскиот дневник како ефективна алатка за транспарентност, одговорност и добро владеење	1.Редовно поставување на формулари за оценување на работата и услугите на Царинската управа	ЦУ	Прв	2012 - континуирано		

<p>3. Зајакнување на меѓуинституционалната соработка во борба против корупцијата и криминалот со сите институции задолжени за спроведување на законот</p>	<p>1.Остварени средби согласно со потпишаните меморандуми за соработка</p> <p>2.Утврдени приоритети и изградени насоки за успешно сузбивање на корупцијата</p>	<p>ЦУ</p>	<p>Прв</p>	<p>2012 – континуирано</p>	<p>1.Број на остварени средби и донесени заклучоци од средбите</p> <p>2.Број на одржани средби и теми опфатени на средбите</p>	<p>Да</p>
<p>4. Унапредување на комуникацијата и соработката со приватниот сектор</p>	<p>1.Организирани и остварени периодични средби меѓу Царинската управа и претставниците од приватниот сектор</p> <p>2.Донесени заклучоци и утврдени насоки за натамошно делување</p>	<p>ЦУ</p>	<p>Прв</p>	<p>2012- континуирано</p>	<p>1.Број на остварени средби и донесени заклучоци од средбите</p> <p>2.Број на одржани средби и теми опфатени на средбите</p>	<p>Да</p>

СЕКТОР VI – Локална самоуправа

1. Проблем/ризичен фактор: Сложени и нејасни постапки и сериозни проблеми во нивното спроведување

Образложение: Една од најчестите постапки што ги спроведува локалната самоуправа се оние од областа на урбанизмот, кои заради значењето за граѓаните и начинот како се спроведуваат имаат сериозен коруптивен потенцијал. Покрај тоа, овие постапки не се едноставни за просечно образован граѓанин што остава доволно простор за изнудување поткуп или други услуги во замена за арбитерно спроведување на процедурата и за флексибилно толкување и изигрување на прописите од страна на администрацијата.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Доследно спроведување на Законот за просторно и урбанистичко планирање во врска со обновувањето на деталните урбанистички планови во општините во транспарентна и партиципативна постапка	1. Обновени урбанистички планови 2. Кампања за увид во ДУП и партиципативност од страна на граѓаните	Секторот за урбанизам во општината МТВ	Прв	2012-континуирано	1. Број на обновени урбанистички планови 2. Број на активности за партиципативност на граѓаните	Да

2. Прецизирање на можностите за користење на локалната планска урбанистичка документација при давањето на одобренија за градба во правец на нужен и оправдан исклучок	1. Изменети законски и подзаконски акти за користење на локалната планска урбанистичка документација	МТВ	Прв	2012-континуирано	1. Број на издадени одобренија за градба со користење на локална планска урбанистичка документација	
3. Секоја заинтересирана странка мора да биде јасно и прецизно запознаена со текот и траењето на процедурата и потребните документи	1. Изготвени информативни материјали со крајно поедноставена процедура за добивање одобрение за градба	Сектор за урбанизам во општината Градоначалник	Прв	2012-континуирано	1. Постојење функционален систем за континуирано информирање	Да
4. Вршење непоредни увиди на местото на градбата за секоја издадена дозвола и составување записник за секој од извршените увиди	1. Постојење записник за секој извршен увид	Сектор за урбанизам во општината Градоначалник	Прв	2012-континуирано	1. Број на констатирани фактички отстапувања од параметрите утврдени во издадените дозволи за градба	Да

<p>5. Постапување по пријава од граѓани, составување на записник за секој увид и известување на пријавителот</p>	<p>1. Преземени дејствија по пријава</p> <p>2. Составување записник за увид</p> <p>3. Доставени известувања</p>	<p>Сектор за урбанизам во општината Градоначалник</p>	<p>Прв</p>	<p>2012-континуирано</p>	<p>1. Совпаѓање на бројот на пријавите со бројот на известувања на пријавителите</p> <p>2. Број на пријави споредено со број на извршени увиди</p>	<p>Да</p>
<p>6. Секоја градба да биде изведена согласно со условите содржани во одобрението и придржување на рокот за корекција на објектот согласно со одобрението</p>	<p>1. Секоја градба е изведена согласно со условите</p>	<p>Сектор за урбанизам во општината Градоначалник</p>	<p>Прв</p>	<p>2012-континуирано</p>	<p>1. Број на неизвршени решенија за уривање или корекција на објектот наспроти вкупниот број на решенија за уривање или корекција</p>	

2. Проблем/ризичен фактор: Девијации во управување со финансиите и имотот на локалната самоуправа

Образложение: Слично како кај јавната администрација, управувањето со финансиите и имотот на локалната самоуправа има сериозен коруптивен потенцијал поради можноста за злоупотреба на буџетските средства или имотот на општината. Ако располагањето со финансиите и имотот на општината не е доволно регулирано и заштитено, тоа претставува можност за злоупотреба од страна на функционерите и вработените во локалната администрација.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Транспарентно изготвување и усвојување план за инвестиции и развој на општината со динамика и приоритети во неговата реализација	1. Изготвен и усвоен план	Сектор за финансии Градоначалник Совет на општината	Прв	2012- континуирано		
2. Буџетот на општината да се прилагоди на нејзиниот годишен, среднорочен и долгорочен план за развој и инвестиции	1. Прилагоден годишен буџет	Сектор за финансии Градоначалник Совет на општината	Прв	2012- континуирано	1. Број на неприлагодени годишни буџети и на извршени ребаланси	

3. Воспоставување и користење на финансиско-компјутерски систем за непрекинато следење на степенот и начинот на реализација на буџетот	1. Воспоставен финансиско-компјутерски систем	Секторот надлежен за финансии Градоначалник ЗЕЛС	Втор	2012- континуирано	1. Број на утврдени отстапувања во степенот и начинот на реализација на буџетот	Да
4. Транспарентност и партиципативност при донесување на плановите за јавни набавки и за јавните инвестиции во секоја општина	1. Објавени планови за јавни набавки и јавни инвестиции на веб страна пред нивно усвојување	Сектор за финансии Градоначалник Совет на општината	Прв	2012- континуирано		
5. Ефикасно спроведување на новопренесените фискални надлежности на општините во рамките на процесот на фискална децентрализација	1. Спроведени обуки за вработените во општинската администрација 2. Воспоставен систем за следење и надзор во Министерството за финансии	МФ МЛС ЗЕЛС	Прв	2012 - континуирано	1. Број на обучени службеници во општините 2. Позитивни наоди на Државниот завод за ревизија 3. Број на општини и случаи каде што има отстапувања од ефикасно спроведување на фискалната децентрализација	Да

3. Проблем/ризичен фактор: Недостаток на гаранции за стриктно спроведување на процедурите за работа

Образложение: Почитувањето и стриктното спроведување на процедурите за работа директно зависи од стручната помош која ќе им биде пружена на функционерите и вработените во локалната администрација. Во тој процес, клучна е улогата на внатрешната ревизија во општините, која треба да биде зајакната. При тоа, треба да се елиминира отпорот кон внатрешната ревизија и да се воспостави лиценциран внатрешен ревизор.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Основање и екипирање на единици за внатрешна ревизија (ЕВР) во секоја единица на локалната самоуправа	1. Основани (ЕВР) и вработени внатрешни ревизори согласно со критериумите	МФ ЕЛС	Прв	2012 - 2013	1. Број на основани (ЕВР) и број на потребни внатрешни ревизори согласно критериумите	Да
2. Измена на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола во насока на воведување лиценца за внатрешните ревизори	1. Изменет закон	МФ	Прв	2012-2013	1. Број на издадени лиценци	

4. Проблем/ризичен фактор: Недостаток на проценка на ризикот од појава на корупција во општините

Образложение: Моќностите за спречување на корупцијата во општините значително се зголемуваат ако претходно е извршена проценка и идентификација на местата и процедурите каде што е извесно нејзиното појавување. Претходната проценка од овој тип овозможува концентracија на превенцијата и откривањето на корупцијата во т.н. невралгични точки, како и дополнително зајакнување на процедурите во правец на заштита од корупцијата.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Изготвување на Стратегија за управување со ризици и Регистар на ризици кај општините и Градот Скопје	1. Изготвени Стратегија за управување со ризици и Регистар на ризици	МФ ЕЛС ЗЕЛС	Прв	2012 - 2013	1. Број на изготвени стратегии за управување со ризици и регистри на ризици	
2. Спроведување на годишни само-проценки на одделни високоризични процеси во системот за финансиско управување и контрола	1. Спроведени само-проценки	ЕЛС МФ	Прв	2012 - 2015	1. Број на општини со број на спроведени самопроценки	

СЕКТОР VII – Јавен сектор

1. Проблем/ризичен фактор: Воспоставениот систем на јавни набавки не овозможува соодветна превенција и репресија на корупцијата и судир на интереси

Образложение: Иако е воспоставен систем на правна заштита, кој дава можност да се преиспита законитоста на дејствијата, сеуште постојат пропусти во системот на јавни набавки во поглед на преземање на одредени дејствија, донесување одлуки во постапките на доделување на договорите за јавни набавки. Свеста за правилно спроведување на постапките за јавни набавки сеуште не е на посакуваното ниво.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Унапредување на водичите и прирачниците за анти-корупциски мерки и одстранување на можен судир на интереси во јавните набавки	1. Унапредени водичи и прирачници за анти-корупциски мерки и одстранување на можен судир на интереси во јавните набавки	БЈН ДКСК	Втор	2012-2013		Да
2. Изготвување Кодекс за однесување на службениците кои работат на јавните набавки	1. Донесен Кодекс за однесување 2. Дистрибуиран Кодекс за однесување и објавен на веб страницата на договорните страни	БЈН МИОА ДКСК	Втор	2012		Да

3. Воведување обврска за давање Изјава за постоење/непостоење судир на интереси на сите вклучени во постапката за јавна набавка	1. Изменет Закон за јавни набавки со воведување обврска за потпишување изјава за постоење/непостоење судир на интереси на сите вклучени лица во постапката за јавна набавка	МФ БЈН ДКСК	Прв	2012		
---	---	-------------------	-----	------	--	--

2.Проблем/ризичен фактор: Потреба од зајакнување на улогата на Бирото за јавни набавки

Образложение: Јакнење на самостојноста и независноста на БЈН и на јавната доверба за неговата улога. Во моментот законското решение за позицијата на БЈН е со акцент на прибирање, обработка и статистички податоци за јавните набавки и обуките. Неопходно е поголемо афирмирање на БЈН, негово почесто и позначајно присуство во јавноста, како и негово значајно влијание за развој на деловниот сектор во делот на едукацијата. Тоа подразбира негово активно вклучување во постапките за јавни набавки преку контрола на законитоста на преземените дејствија и утврдување на неправилностите и известување на јавноста за тоа, со цел јакнење на јавната доверба во оваа институција. Најсоодветно решение е осамостојување на оваа институција во агенција чиј директор ќе биде избран по пат на конкурс. .

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Измена на Законот за јавни набавки и Законот за концесии и други видови на јавно приватно партнерство во насока на осамостојување на БЈН и преминување во Агенција за јавни набавки со пренесување на надлежноста врз концесиите и јавното приватно партнерство, односно преку зајакнување на надлежностите	1. Изменети закони	МФ БЈН	Прв	2013		

3.Проблем/ризичен фактор: Недоволна ефикасност на обуките за јавни набавки и нивна одржливост на долг рок

Образложение: Обуките се плаќаат од институциите кои испраќаат свои претставници, се одлеваат државни средства за обуки, а од друга страна на долг рок не се обезбедува активно ангажирање на обучениот кадар кој ќе работи во таа институција или во друга област од јавните набавки.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Анализа на можноста да се имплементираат компетенциите и вештините на службениците кои работат во областа на јавните набавки	1. Извршена анализа	МИОА БЈН	Прв	2012		Да
2. Врз основа на спроведената анализа, измени во соодветните закони и изработка на усогласена подзаконска регулатива заради утврдување на задолжителни компетенции и вештини на службениците кои работат на јавни набавки и воведување електронски каталог	1. Изменети закони 2. Усогласени позаконски акти	МИОА БЈН	Прв	2013	1. Број на обучени службеници со неопходните компетенции и вештини	
3.Спроведување на специјализирани обуки за јавната и државната администрација за изготвување на тендерска документација	1. Спроведени обуки	МИОА БЈН ДКСК	Втор	2012-2015 континуирано	1. Број на спроведени обуки 2. Број на обучени службеници	Да

4. Едукација на економските оператори за спецификите на жалбената постапка (во делот на недостатоците во тендерските постапки)	1. Спроведени обуки кај економските оператори	БЈН ДКЖЈН	Втор	2012	1. Број на спроведени обуки 2. Број на едуцирани лица од економските оператори	Да
--	---	--------------	------	------	---	----

4.Проблем/ризичен фактор: Голем број поништени и неуспешни тендерски постапки

Образложение: Согласно со препораките од извештаите на ЕК за напредокот на РМ од 2010 и 2011 година потребно е намалување на поништувањето на постапките и подетално објаснување на причините за поништување за да можат да се преземат директни и конкретни мерки за надминување на негативниот тренд. Од корупциски аспект проблемот е актуелен затоа што овој тренд сигнализира нестручност, некомпетентност, но и обиди за разни видови злоупотреби.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Измена и дополнување на Законот за јавни набавки во насока на ограничување и прецизно дефинирање на можностите за поништување на постапките вклучувајќи и санкционирање во случај на злоупотреба	1. Изменет закон	МФ БЈН ДКЖЈН	Прв	2012	1. Број на поништени постапки 2. Број на санкционирани случаи	
2. Измена и дополнување на ЗЈН во насока на прецизна динамика за измени на плановите за јавни набавки и воведување на обврска за нивно објавување на веб страниците на институциите	1. Изменет и дополнет закон	МФ БЈН	Прв	2012		

5.Проблем/ризичен фактор: Нетранспарентни и нестандардизирани постапки за концесии, непостоење на база на податоци, неможност да се следи постапката на едно место од почеток до крај, нестручност на службениците кои ги спроведуваат постапките, како и превисоки дискрециони овластувања при одлучувањето од надлежните институции.

Образложение: Постапките за концесии и јавно приватно партнерство се регулирани со закон и се во надлежност на повеќе институции - министерства, општини. Неопходно е надлежноста да се сконцентрира во една институција - Агенција за јавни набавки, концесии и јавно приватно партнерство со цел отстранување на согледаните слабости. Овој проблем веќе неколку години е потенциран во Извештаите на Европската Комисија.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Измени на Законот за концесии други видови на јавно приватно партнерство заради стандардизирање на постапките	1. Изменет закон	МП МФ МЕ	Прв	2013		
2. Востановување на единствена база на податоци за концесии (Биро за јавни набавки, перспективно Агенција за ЈН, концесии и ЈПП)	1. Востановена база на податоци за концесии, јавно приватно партнерство и јавни набавки	Влада на РМ МФ БЈН МИОА	Прв	2013-2014		Да
3.Спроведување на обуки за концесии и јавно приватно партнерство во рамките на Програмата за едукација за јавните набавки, концесии и јавно приватно партнерство	1. Изработен водич 2. Спроведени обуки	БЈН МЕ	Втор	2013-2014	1. Број на спроведени обуки 2. Број на обучени лица	Да

СЕКТОР VIII - Здравство, труд и социјална политика

1. Проблем/ризичен фактор: Ненаменско трошење на јавни средства во јавниот здравствен сектор и недостаток на транспарентност и отчетност на трошењето

Образложение: Во секторот здравство детектирани се следните слабости: набавки на лекови и медицински материјали по цени повисоки од цените на светскиот пазар, фаворизирање на одредени добавувачи, набавки на поголеми количини од потребните, злоупотреба на интервентните набавки за да се одбегнат редовните тендерски постапки. Сето ова е проследено и со висок степен на судир на интереси меѓу нарачателите и добавувачите, првенствено во форма на непотизам.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Засилување на контролите и внатрешната ревизија во ФЗО и во здравствените установи	1. Зајакнати капацитети за спроведување на контрола и внатрешна ревизија 2. Спроведени контроли	МЗ ФЗО МФ	Прв	2012 - континуирано	1. Број на спроведени контроли 2. Број на позитивни наоди од контролите 3. Број на одлуки и донесени мерки	Да
2. Преиспитување на подзаконската регулатива со цел истата да овозможи превенирање на девијациите и санкционирање на прекршувањата	1. Изменета подзаконска регулатива	МЗ	Прв	2012	1. Број на изменети подзаконски акти со вградени антикорупциски содржини	

2. Проблем/ризичен фактор: Недостаток на контролни механизми за давање на услуги и остварување на права на корисниците

Образложение: Воспоставување/зајакнување на контролни механизми за давање на услуги и остварување на права на корисниците со што би се стесниле можностите за појава на поткуп и фаворизирање.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Воспоставување / зајакнување на контролни механизми за спроведувањето на процедурите во делот на давање на услуги и остварување на права на корисниците, внатрешни и надворешни (ад хок) контроли и вклучување на ГО во надворешните контроли/истражувања	1. Воспоставени /зајакнати контролни механизми 2. Спроведени контроли 3. Вклучени ГО во спроведување на ад хок контроли/истражувања	МЗ МТСП ФЗО ПИОМ Лекарска комора ГО	Прв	2012 - континуирано	1. Број на спроведени контроли 2. Пријавени случаи на коруптивно однесување 3. Санкционирани сторители	Да

3. Проблем/ризичен фактор: Недоволна информираност на службените лица за релевантните закони за корупција и судир на интереси

Образложение: Постои недоволна информираност на службените лица дека одредена ситуација се квалификува како корупција или судир на интереси, како и недоволно искуство/обука во врска со спроведување на релевантните закони.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Зголемување на информираноста и свеста за постоечките етички кодекси за државни и јавни службеници	1. Доставени етички кодекси до сите државни и јавни службеници кои работат во областа на здравство и труд и социјална политика	МЗ МТСП ФЗО ПИОМ Установи	Втор	2012		

<p>2. Донесување на етичкиот кодекс за здравствени работници што ќе содржи одредби за превенција на корупцијата и судирот на интереси и јакнење на интегритетот</p>	<p>1. Донесен етички кодекс</p> <p>2. Доставени етички кодекси до сите здравствени работници</p> <p>3. Формирани тела за следење на примената и прекршувањето на етичките кодекси</p>	<p>МЗ Лекарска комора Здруженија за заштита на правата на пациентите</p>	<p>Втор</p>	<p>2012</p>	<p>1. Број на пријавени случаи на коруптивно однесување</p> <p>2. Санкционирани сторители</p> <p>3. Одземени лиценци</p>	<p>Да</p>
<p>3. Донесување на етичкиот кодекс за интеракција меѓу фармацевтските компании, здравствени работници и здруженијата на пациенти</p>	<p>1. Донесен етички кодекс</p> <p>2. Јавно промовиран етичкиот кодекс</p>	<p>МЗ Фармацевтски компании Здруженија на пациенти Лекарска комора</p>	<p>Втор</p>	<p>2012</p>		<p>Да</p>
<p>4. Едукации, обуки за превенција на корупцијата и судирот на интереси на вработените во секторот здравство и труд и социјална политика</p>	<p>1. Спроведени едукации/обуки</p>	<p>ДКСК Лекарска комора МЗ МТСП</p>	<p>Втор</p>	<p>2012 - континуирано</p>	<p>1. Број на спроведени обуки</p> <p>2. Број на обучени лица</p>	<p>Да</p>

4. Проблем/ризичен фактор: Недоволна информираност на граѓаните за нивните права

Образложение: Постои недоволна информираност на граѓаните за нивните права за користење услуги во здравство, труд и социјална политика уредени со соодветна регулатива, вклучително и бесплатните услуги.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Спроведување кампањи и подготовка на промотивни материјали, (флаери, постери, билборди)	<p>1. Спроведени кампањи</p> <p>2. Дистрибуирани промотивно-информативни материјали</p> <p>3. Спроведени истражувања за ефектите од кампањите, особено во однос на ранливите групи</p>	МЗ МТСП ГО	Втор	2012 Континуирано	<p>1. Истражувањата покажуваат дека е зголемена информираноста на граѓаните, корисници на услуги од овие сектори</p> <p>2. Истражувањата покажуваат подобрен пристап до услугите</p>	Да
2. Формирање центри или одделенија за информации на граѓани за нивните права (кол центри)	<p>1. Формирани/зајакнати одделенија-центри</p> <p>2. Граѓаните се информирани за постоењето на кол центрите</p>	МЗ МТСП ФЗО, ПИОМ Агенции Установи	Втор	2012 - 2013	1. Истражувањата покажуваат подобар пристап до услуги	Да

СЕКТОР IX -Образование и спорт

1. Проблем/ризичен фактор: Недостаток на систем на редовни контроли од надлежни институции, недоволна транспарентност и влијание при вработувања и избор во наставно научни звања, како и недостаток на доволна едуцираност и стручна помош

Образложение: Постапките за вработување на наставен и административен кадар и за избор и именување на раководниот кадар во образовните институции, како и за избор и наменување на спортски функционери во спортските федерации, претседатели и членови на управни одбори, често се карактеризираат со ниски барања во однос на квалитетот на кандидатите, односно поради недоволно изградени и не секогаш применувани критериуми за вреднување се избираат лица кои не ги задоволуваат барањата, односно стандардите на работното место.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Воведување на систем на редовни контроли и надзор од Државниот просветен инспекторат и други надлежни тела и контролите да бидат перманентни, не само по потреба, дојава/пријава	1.Воведен систем на редовни контроли 2.Спроведени редовни контроли	МОН ДПИ	Прв	2012 - 2013	1.Број на спроведени редовни контроли	Да
2. Измена на законот во насока на воведување забрана за вработување на државни функционери во високо образовни установи за време на мандатниот период	1.Изменет Закон за високо образование	МОН	Прв	2012-2013	1.Ниеден државен функционер не е вработен во високо образовна установа во време на мандатниот период	

<p>3. Спроведување едукација и давање стручна помош на членовите на националните спортски федерации</p>	<p>1.Изработени програми за обука</p> <p>2.Реализирани обуки/ работилници</p> <p>3.Спроведена евалуација</p>	<p>АМС Спортски федерации</p>	<p>Втор</p>	<p>2013-2015</p>	<p>1.Број на спроведени обуки</p> <p>2.Број на обучени членови на федерациите</p> <p>3.Анализа на степенот на сатисфакција на учесниците со квалитетот на обуката</p>	<p>Да</p>
---	--	-------------------------------	-------------	------------------	---	-----------

2. Проблем/ризичен фактор: Недостиг на системски контроли во постапките на лицензирање и акредитација на даватели на образовни услуги и непостоење на систем на лиценци во дејноста спорт

Образложение: Постапката за лицензирање и акредитација/верификација на даватели на образовни услуги е нетранспарентна и дава можност за донесување на одлуки под влијание на други непрофесионални фактори. Особено во високото образование се јавува перцепција за корупција при доделување на лиценци и акредитации за отворање на приватни и некои државни универзитети/факултети без тие да ги исполнуваат неопходните услови. Законските одредби за иницијална и периодична проверка на исполнувањето и/или придржувањето до неопходните критериуми не се применуваат на задоволително ниво во практиката. Тоа резултира со реално и/или перципирано незаконско доделување лиценци и акредитација и пониско ниво на квалитетот на завршените кадри. Понатаму, отсуството за издржани постапки за вреднување на ефектите од обуката (особено во областа на образование на возрасни, професионално усовршување на наставници) оставаат сомнеж за корупција или судир на интереси при доделување на неопходните одобренија за пружање на услуги за образование или обука. Воедно, во дејноста спорт не постои уреден систем за лицензирање, што може да резултира со неорганизирано и нетранспарентно давање на спортски услуги со сомнителен квалитет и ефекти.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Редовно спроведување на системски контроли кај високо образовните институции заради утврдување на придржување кон бараните и понудените критериуми	1.Спроведени контроли	ДПИ Агенција за акредитација и евалуација	Прв	2012 - континуирано	1.Број на спроведени контроли 2.Број на испитани и потврдени пријави за непридржување кон критериумите 3.Број на изречени санкции 4.Анализите покажуваат зголемена доверба кај јавноста во квалитетот на работата на давателите на образовни услуги	

2. Измени на Законот за спортот и релевантните подзаконски акти заради воведување и уредување на систем на лиценцирање	1.Изменет закон и подзаконски акти	МП АМС	Прв	2012-2013		
3. Проблем/ризичен фактор: Недоволна примена на стандардите за подготовката и за постапката за избор на учебници и недоволна транспарентност на тие постапки						
Образложение: Недоволната примена на стандарди за изработка на учебници и за спроведувањето на постапката за избор, во комбинација со недоволната транспарентност на постапката дава можност за влијание на корупција и судир на интереси (преку поткуп и лични, пријателски влијанија) при рецензирањето, предлагањето и изборот на автор на учебник, на учебник или на издавачка куќа.						
Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Измена на подзаконските акти заради утврдување критериуми (базирани на основи на компетентност) за избор на членови на Националната комисија за учебници за основно и средно образование (НКУОСО) и на рецензентите	1.Изменети подзаконски акти	МОН	Прв	2012-2013	1.Се применуваат критериумите за избор на независни компетентни лица како членови во НКУОСО 2.Рецензентите се експерти во односната област	
2. Воведување практика на спроведување суперрецензии по случаен избор од страна на независни експерти	1.Спроведен однапред утврден број на суперрецензии	МОН	Прв	2012-2013	1.Извршените и објавени суперрецензии резултираат со придржување до критериумите и повисок квалитет на учебниците	Да

<p>3. Измена на подзаконските акти заради целосна транспарентност на постапките за избор на учебници, автори/авторски тимови и рецензенти</p>	<p>1. Изменети подзаконски акти</p> <p>2. Јавно објавени одлуки за избор на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - учебници - автори/авторски тимови - рецензенти, <p>кои ги содржат сите елементи кои влијаеле врз изборот</p>	<p>МОН НКУОСО</p>	<p>Прв</p>	<p>2012-2013</p> <p>2013 - континуирано</p>	<p>1. Објавувањето на одлуките влијае врз намалување на можностите за корупција/судир на интереси при изборот и врз зголемување на квалитетот на понудените учебници</p>	
---	---	-----------------------	------------	---	--	--

4. Проблем/ризичен фактор: Недоволна транспарентност при доделувањето на легла во студентските и ученичките домови дава можност за корупција и судир на интереси

Образложение: Ученичкото и студентското сместување долги години претставува проблем поради неправична селекција на кандидатите за сместување во ученичките и студентските домови, како и сместување на лица кои не се ученици/студенти. При распределбата на ученичките и студентските легла постои можност за поткуп, непотизам или влијание на роднински, пријателски и други надворешни влијанија. Жалбената постапка е отежната и поради недоволната транспарентност на постапките на селекција

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Измена на подзаконските акти заради обезбедување правичност на селекцијата, за регулирање на жалбената постапка и за утврдување на точноста на дадените податоци како и утврдување дополнителни критериуми за ранливи групи	1.Изменети подзаконски акти	МОН	Прв	2012-2013	1.Постигната е правична селекција 2.Постигната е поефективна жалбена постапка	
2. Зајакнување на транспарентноста на селекцијата на кандидатите	1.Доставени службени известувања со аргументација за одлуката до секој одбиен кандидат	МОН Ученички и студентски домови	Прв	2012-2013		
3. Спроведување на ревизија на извршената селекција	1.Спроведени ревизии	ДПИ	Прв	2012 - континуирано	1.Број на констатирани неправилности при селекцијата 2.Број на корегирани неправилности	

4. Вонредни проверки на списоците и на придржувањето до истите	1.Спроведени проверки	ДПИ	Прв	2012 - континуирано	1.Број на спроведени проверки 2.Број на детектирани и отстранети нерегуларности
--	-----------------------	-----	-----	---------------------	--

5. Проблем/ризичен фактор: Продавање на учебници на студентите како услов за полагање испит

Образложение: Детектирана е пракса дека некои професори ги принудуваат студентите да купат определен учебник како неформален услов за полагање/положување испит.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Опредмување на библиотеките при факултетите/институтите	1.Зголемен библиотечен фонд со книги и ресурсни материјали	МОН	Прв	2012 - континуирано	1.Библиотеките поседуваат доволен број примероци на потребна литература	Да
2. Обезбедување минимум литература при запишување на година	1.Вкалкулирана е цената на литературата при утврдување на висината на школарината од страна на МОН	МОН	Прв	2012	1.Сите студенти добиваат минимум литература неопходна за следење настава и полагање испити	Да

6. Проблем/ризичен фактор: Недоволна информираност на јавноста за потребата од вклучување во борбата против корупцијата во образованието и спортот

Образложение: Нискиот степен на информираност и свест кај пошироката јавност за потребата и можностите за борба против корупцијата, и недоволната подготвеност на поедини корисници на образовни и спортски услуги за пријавување на случаи на корупција и судир на интереси овозможува опстојување на корупција и судир на интереси во образованието и спортот

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Вградување на образовни цели и содржини за борба против корупцијата и судирот на интереси во наставните програми во основното, средното и високото образование	1.Надградени и проширени едукативни програми	МОН БРО ЦСОО Високо образовни институции ДКСК	Прв	2012- контунуирано	1.Учениците/ студентите стекнуваат знаења за учество во спречувањето на корупцијата	Да
2. Предавања, семинари, едукативни работилници, кампањи за ученици/студенти, родители, наставници, претставници на ГО активни во областите	1.Подготвена програма за одржување семинари, работилници, предавања 2.Подготвени содржини за настаните 3.Спроведена обука на предавачи	МОН ДКСК БРО ЦСОО Училишта Универзитети Ученички/ студентски организации ГО	Прв	2012 - континуирано	1.Зголемена свест и променети ставови во однос на потребата за сопствен придонес кон борбата против корупција и судир на интереси	Да

	4.Вградени активности во редовната годишна програма на образовните установи/институции					
3. Изготвување на етички кодекси на образовните и спортските институции/ установи и друштва	1.Изготвени етички кодекси	МОН АМС Образовни институции и установи Спортски установи ДКСК	Втор	2013-2015	1.Сите засегнати страни се информирани за сопствената одговорност и го практикуваат утврденото етичко однесување и постапување	Да
4. Информирање на студентите во високото образование и поттикнување на пријавување на корупција и судир на интереси	1.Спроведени кампањи и информативни активности	ДКСК, Студентски парламенти Студентски правобранител	Прв	2012-2015	1.Зголемен број на пријави како резултат на кампањите	Да

7. Проблем/ризичен фактор: Отсуство на транспарентност при финансирањето на спортски клубови и „купопродажбата“ на спортисти

Образложение: Постои можност за корупција при трансфер на спортисти од еден клуб во друг. Висината (цената) на трансферот и условите не се доволно транспарентни. Често добрите спортисти се на мета на спортски менаџери кои надвор од вообичаените правила се обидуваат да врбуваат спортисти за премин од еден во друг клуб. При финансирање на клубовите не е доволно застапен принципот на транспарентност и отчетност, што кај јавноста создава перцепција за можност на корупција

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Измена на Законот за спортот со вградување на контролни постапки и строги санкции за финансиски малверзации при трансферите	1.Изменет закон 2.Спроведени контроли	МП АМС УФП УЈП Спортски федерации МОК	Втор	2013-2014		
2. Измена на Законот за спортот со вградување на контролни постапки и строги санкции за лица кои врбуваат спортисти надвор од комуникацијата со нивните клубови	1.Изменет закон 2.Спроведени контроли	МП АМС УФП УЈП Спортски федерации МОК	Втор	2013-2014		
3. Измена на Законот за спортот за поголема транспарентност во финансирањето на спортските федерации и клубови/јавно објавување на извештаи	1.Изменет закон	МП АМС Спортски федерации МОК	Втор	2013-2014	1.Податоци/ извештаи за финансирањето на федерациите и клубовите се јавно достапни и транспарентни	

СЕКТОР X -Приватен сектор**1.Проблем:** Недоволно развиени мерки за превенција на корупцијата и јакнење на интегритетот на приватниот сектор**Образложение:** Согласно со Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата неопходно е воведување мерки за превенција на корупцијата и судирот на интереси во приватниот сектор.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Донесување кодекси на однесување за коректно, совесно и правилно извршување на бизнис активностите, за спречување на судирот на интереси, но и примена на добрите практики во соработката меѓу приватните и државните субјекти	1.Донесени кодекси на однесување 2.Обезбедена јавност и дистрибуција на кодексите за однесување	Стопански комори во РМ ДКСК	Втор	2012	1.Број на донесени кодекси 2.Број на дистрибуирани кодекси 3.Објавени кодекси на веб страниците на Стопанските комори и на ДКСК	Да

2.Проблем: Недоволно познавање за корупцијата и судирот на интереси во приватниот сектор**Образложение:** Недоволното познавање на проблемот на корупцијата и судирот на интереси и нивното разорно влијание создава потреба од спроведување на обуки и интензивирање на соработката меѓу приватниот и јавниот сектор.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Спроведување истражувања за корупција во приватниот сектор, кои ќе послужат како основа и ќе дадат насоки за преземање на идни активности	1.Спроведени истражувања	ДКСК Стопанските комори во РМ ГО	Прв	2012-2015 годишно	1.Број на преземени корективни активности во насока на отстранување на детектираните тесни грла	Да
2. Спроведување анализа на постојната законска регулатива со цел нејзино иновирање со антикорупциски норми	1.Спроведена анализа	ДКСК Стопанските комори во РМ МЕ МФ	Прв	2014		Да
3. Спроведување на обуки за претставниците од приватниот сектор со цел градење на интегритетот	1.Спроведени обуки	Стопански комори во РМ ДКСК	Втор	2012-2015 континуирано	1.Број на спроведени обуки/ број на обучени претставници од приватниот сектор	Да
4. Потпишување на Меморандум за соработка меѓу приватниот сектор и ДКСК за интензивирање на соработката на тема корупција, судир на интереси и интегритет во приватниот сектор	1.Потпишан Меморандум	ДКСК Стопански комори во РМ ГО	Втор	2011	1.Број на реализирани средби	

3. Проблем/ризичен фактор: Недоволна информираност за Законот за заштита на конкуренција (ЗЗК) и недоволен капацитет на Комисијата за заштита на конкуренција (КЗК) за спроведување на законот

Образложение: Поради недоволна информираност за одредбите од законот мал е бројот на пријави кои се поднесуваат до КЗК, особено во делот на забранетите договори. Исто така КЗК не располага со доволно капацитети.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Зајакнување на капацитетите на КЗК заради остварување на нејзината основна функција	1. Обезбедени доволен број човечки ресурси и техничка опрема	КЗК	Втор	2012-2013	1. Број на кадри кои работат на спроведување на ЗЗК 2. Подобрена техничка опременост	Да
2. Зголемување на заштитата на конкуренцијата особено преку зголемување на можноста за добивање на информации за постоење на забранети договори меѓу субјектите	1. Креирани механизми за добивање на информации за забранети договори и остварување увид во нив	КЗК	Втор	2012-2013	1. Број на добиени информации	Да
3. Зајакнување на меѓуинституционалната соработка во насока на добивање на информации за постоење на забранети договори меѓу субјектите	1. Реализирани работни средби, состаноци	КЗК МФ УФП УСППФТ УЈП МВР ДКСК	Втор	2012-2015	1. Број на реализирани средби/број на разменети информации за постоење на забранети договори	

4. Измена на член 283 од Кривичниот законик со цел стимулирање на пријавувањето на случаи на картели и друг вид монополи (забранети договори)	1.Изменет член 283 од Кривичниот законик	КЗК МП	Прв	2012-2014	1.Број на пријавени случаи на картели и друг вид монополи (забранети договори)	
4.Проблем/ризичен фактор: Постои недоволна транспарентност на спонзорствата, зад што се крие можност за корупција						
Образложение: Спонзорствата не се видливи за општата јавност така што за нив постои убедување дека имаат матна заднина. Потребно е постигнување на транспарентност за целите, обемот, видот на спонзорството и за спонзорите.						
Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Воспоставување систем на континуирано следење на спонзорствата, нивниот обем, вид и на спонзорите	1.Изменет Закон за донации и спонзорства во јавните дејности	МП МФ Стопански Комори во РМ	Прв	2012		Да
2. Креирање и обезбедување на транспарентност на спонзорствата со цел еднаков третман за сите можни спонзорства	1.Објавени огласи за спонзорство во јавноста за типот и обемот на бараното спонзорство и избраниот спонзор	Утврдено со измените на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности	Прв	2012	1.Број на објавени огласи	Да
3. Воведување обврска за потпишување Изјава за непостоење/постоење судир на интереси за сите вклучени страни	1.Изменет Закон за донации и спонзорства во јавните дејности	МП МФ Стопански Комори во РМ	Прв	2012		

<p>4.Пропишување на стандардизиран обрзец за договор за спонзорства кој мора да се почитува со вградување на елементи во договорот кои избегнуваат можност за корупција: Точно прецизирање на услугите кои се примаат и услугите кои се даваат, отстранување на можноста за исполнување на предуслови за спонзорство, точно прецизирање на условите на договорот, предвидување на пенали во случај на неисполнување на договорот за спонзорство</p>	<p>1.Измена на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности</p>	<p>МП МФ Стопански Комори во РМ</p>	<p>Прв</p>	<p>2012</p>		
---	---	---	------------	-------------	--	--

СЕКТОР XI - Медиуми и граѓанско општество

1. Проблем/ризичен фактор: Нетраспарентност при доделувањето на јавни финансиски средства на здруженијата и фондациите

Образложение: Процедурата на финансирањето како и критериумите за финансирање на здруженијата и фондациите од страна на Владата со средства од буџетот на РМ, буџет на општините, јавни претпријатија и јавни фондови како и со средствата од странски фондови, не е доволно транспарентна и не е докрај јасно дефинирана од правен аспект.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Донесување на правни акти за утврдување на јасни и транспарентни критериуми, правила, процедури и двостепеност на постапката за доделување на јавни средства и средства од странски фондови	1. Изменет Закон за здруженија и фондации 2. Изменет Кодексот за добри практики за финансиска поддршка на здруженијата и фондациите донесен од Владата на РМ	МП Влада на РМ	Прв	2012	1. Број на апликации по објавените конкурси. 2. Број на жалби по основ на доделување средства. 3. Транспарентност на донесените акти	
2. Воспоставување поголема отчетност за финансиското работење и за резултатите од проектите на ГО корисници на средства од јавни институции	1. Изменет Закон за здруженија и фондации	МП Влада на РМ ДКСК	Прв	2012	1. Број на објавените извештаи за финансиското работење и за резултатите од проектите финансирани со јавни средства	

2. Број на постапки за контрола на извештаите и иницијативи за санкционирање (за појаснување оваа активност ќе ја спроведува ДКСК)

2. Проблем/ризичен фактор: Стекнување статус на организација од јавен интерес

Образложение: Постојниот закон утврдува на предлог на владина комисија, Владата на РМ да донесе одлука за доделување статус на здружение од јавен интерес на одделни здруженија кои со тоа се привилегирани во финансирањето со јавни средства. Со оглед на фактот што јавниот интерес се изразува во целите, целните групи и дејностите на здружението според што се разликуваат здруженија од јавен, групен или личен интерес потребно е критериумите за здружение од јавен интерес да бидат со закон утврдени и статусот да се добива со чинот на регистрацијата.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Измена на Законот за здруженија и фондации во насока статусот на организација од јавен интерес да се стекнува со чинот на регистрацијата во Централниот регистар на РМ, а произлегува од целите, дејноста, капацитетот и интегритетот на ГО	1. Изменет Закон за здруженија и фондации	МП	Прв	2012	1. Број на здруженија и фондации регистрирани со статус на организации од јавен интерес	

3. Проблем/ризичен фактор: Доделување на јавни средства на наменски основани здруженија што создава сомнеж за коруптивно и непродуктивно трошење на јавни средства

Образложение: Наспроти давањето јавни средства за поддршка на целокупното работење на одделни здруженија, кое не ги решава нивните материјални потреби, а начинот на распределба создава негативни реакции за пристрасност, не постои можност капацитетните ГО по принципот на функционално партнерство да аплицираат со свои проекти за да реализираат активности за кои се основани и регистрирани - анкети, обуки, медиумски кампањи, кампањи за градење на свеста кај граѓаните, поттикнување на мотивирноста на граѓаните кон определена цел, јавни дебати, истражувања. Фактот што во тековните владини и други проекти на државните органи има простор за остварување и на активности што по дефиниција им припаѓаат на ГО и што во земјата треба да се развива домашниот граѓански сектор бара создавање можност за вршење на јавни работи од страна на ГО по принципот на транспарентно конкурирање пред државните органи со наменски проекти. Воедно тоа ќе овозможи домашните ГО да не зависат исклучиво од финансиската поддршка од странски донатори.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Измена на Законот за здруженија и фондации, Законот за Влада на РМ и Деловникот за работа на Владата на РМ со цел воспоставување на принципот на функционално партнерство	1. Изменети Законот за здруженија и фондации, Законот за Влада на РМ, Деловникот за работа на Владата на РМ	МП Влада на РМ	Прв	2012	1. Број на планирани активности по принципот на функционално партнерство 2. Број на извештаи за активностите реализирани со овие средства	
2. Со цел спречување на корупцијата и судирот на интереси се воведува обврска за доставување анкетен лист за имотната состојба и изјава за интереси за членовите на извршните органи на ГО	1. Изменет ЗСК 2. Изменет ЗССИ	МП Влада на РМ	Прв	2012	1. Број на примени анкетни листови и изјави за интереси	

4. Проблем/ризичен фактор: Трошење на јавни и буџетски средства во медиумите

Образложение: Владата на РМ како и други државни институции, во последните години се меѓу најголемите огласувачи односно корисници на медиумскиот простор. Ова се прави без јасни и транспарентни критериуми на двете страни.

Постои висок ризик за корупција преку користење на јавни средства за влијание врз работата на медиумите од страна на државните институции како и можност за корумпирање на медиумите со јавни средства и влијание врз нивната работа и уредувачка политика.

Поради некомплетна регулатива и недостиг од примена на регулативата за радиодифузери, постојат медиуми што функционираат како продолжена рака на одделни високи функционери.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Измена и иновирање на регулативата со цел утврдување јасни и транспарентни критериуми за разликување и раздвојување на содржините, целите, носителите и правата и обврските во областа на јавното информирање од оние за нареданите медиумски кампањи	1. Изменет Закон за радиодифузна дејност	МТВ Влада на РМ	Прв	2012-2013		
2. Организирање стручни собири и јавни дебати со цел градење ставови за потребните измени на регулативата	1. Одржани работилници и јавни дебати	МТВ ДКСК ГО Медиуми	Прв	2012	1. Број на одржани работилници и јавни дебати 2. Изготвени сумарни извештаи за усогласените ставови	

3. Јасни критериуми и транспарентност при изборот на медиумите во кои се врши откупот на медиумскиот простор	1. Изменет Закон за јавни набавки и на регулативата за работата на Владата	МЕ Влада на РМ	Прв	2012	1. Број на извештаи за средствата потрошени за медиумски кампањи и нивните резултати	
4. Донесување на Закон за медиуми со цел уредување на дејноста на јавното информирање	1. Донесен Закон за медиуми	Влада на РМ	Прв	2012		
5.Проблем/ризичен фактор: Концентрацијата на сопственоста на медиумите и прикривање на сопственоста врз медиумите						
Образложение: Иако постои регулатива која забранува концентранција на сопственост на повеќе сродни или разнородни медиуми, примената не се остварува во практика.						
Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски имликации
1. Доследно спроведување на регулативата во врска со недозволената концентрација на медиуми	1. Јакнење на надзорот над регулаторните тела и органите задолжени за непосредно спроведување на законот	Собрание на РМ ДКСК	Прв	2012- континуирано	1. Број на покренати постапки врзани со концентрацијата на медиуми 2. Број на донесени одлуки за преземените дејствија и мерки 3. Број на дејствија за извршен надзор	

					(барање наменски извештаи од оддел. институции, поставени пратенички прашања исл.	
2. Да се превенира и спречи можноста за прикривање на сопственоста на странско лице или компанија како учесник во недозволена концентрација на медиуми	1. Изменет Закон за радиодифузна дејност	МТВ	Втор	2013	1. Број на постапки за случаи на концентрација на медиуми, со учество на странски правни лица во сопственоста 2. Број на завршени постапки и изречени мерки	

6. Проблем/ризичен фактор: Поврзаноста на медиумите со политичките центри на моќ

Образложение: Во Законот за радиодифузна дејност на РМ постои стриктна забрана носители на јавни функции и членови на нивните семејства да вршат радиодифузна дејност односно да бидат основачи или имаат удел во радиодифузно друштво. И покрај стриктната законска одредба постои нејзино директно кршење и игнорирање.

Активност	Индикатор на активност	Надлежна институција	Приоритет	Рок на реализација	Индикатор на ефективност	Финансиски импликации
1. Доследно спроведување на законската регулатива во врска со недозволената поврзаност на медиумската сопственост со политичките личности и центри на моќ	1. Утврдени конкретни случаи на поврзаност меѓу носител на јавна функција и сопственост на медиум 2. Зајакнат надзор над органите задолжени за спроведување на законот	Регулаторни и спроведувачките ела (СРД, Комисија за заштита на конкуренцијата и др.) Собрание на РМ Влада на РМ ДКСК	Прв	2012- континуирано	1. Број на постапки за откривање на поврзаноста 2. Број на донесени одлуки и преземени санкции 3. Број на извештаи за постапките и донесените одлуки	

<p>2. Да се измени регулативата во правец на предвидување техники и алатки за утврдување на поврзаноста на носителите на јавни функции со сопственоста на медиумите и за откривање на прикриената сопственост и утврдување на санкции</p>	<p>1. Изменет Закон за радиодифузна дејност 2. Изменет Закон за заштита на конкуренцијата</p>	<p>МТВ МЕ</p>	<p>Прв</p>	<p>2012</p>	<p>1. Број на постапки за утврдување на прикриена сопственост врз медиуми 2. Број на донесени одлуки и преземени мерки и санкции</p>	
<p>3.Измена на законите за да се утврди обврска анкетен лист за имотната состојба и изјава за интереси да достават сопствениците на медиумите</p>	<p>1. Изменет ЗСК 2. Изменет ЗССИ</p>	<p>МП ДКСК</p>	<p>Прв</p>	<p>2012</p>	<p>1. Број на доставени анкетни листови и изјави за интереси 2. Број на случаи каде е утврдена поврзаноста на носител на јавна функција со сопственост врз медиум 3. Број на постапки за отстранување и санкционирање на оваа недозволена поврзаност</p>	

КРАТЕНКИ

ДКСК	Државна комисија за спречување на корупцијата
МП	Министерство за правда
МФ	Министерство за финансии
МОН	Министерство за образование и наука
МЕ	Министерство за економија
МЗ	Министерство за здравство
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
МВР	Министерство за внатрешни работи
МТВ	Министерство за транспорт и врски
МЛС	Министерство за локална самоуправа
МИОА	Министерство за информатичко општество и администрација
УПФ	Управа за финансиска полиција
БЈН	Биро за јавни набавки
ЦУ	Царинска управа
ДПИ	Државен просветен инспекторат
УСППФТ	Управа за спречување на перење пари и и финансирање на тероризам
БРО	Биро за развој на образованието
ФЗО	Фонд за здравствено осигурување
ПИОМ	Фонд за пензиско и инвалидско осигурување
ЈОРМ	Јавно обвинителство на РМ
СЈОРМ	Совет на јавни обвинители на РМ
ЗЕЛС	Заедница на единиците на локална самоуправа
ДКЖЈН	Државна комисија за жалби по јавни набавки
АФКОС	Организациона единица за спречување на неправилности и измами
ЕВР	Единици за внатрешна ревизија
СКРМ	Стопанска комора на РМ
АМС	Агенција за млади и спорт
МОК	Македонски олимписки комитет
ГО	Граѓански организации
ЗСК	Закон за спречување на корупцијата
ЗССИ	Закон за спречување судир на интереси
ЗЈН	Закон за јавни набавки
ДУП	Детални урбанистички планови